

A művészi fénykép technikája. II.

A művészi retus. - A művészi égbolt. - Gumminyomás. - Kompozíció az előhívásban. - Az őszi tárlat. - Eljárások.

II. évfolyam.

Budapest, 1905. augusztus 15.

22. szám.

AMATŐR

MŰVÉSZI
FÉNYKÉPEZÉSI
FOLYÓIRAT

MELLÉKLETE
A BUDAPESTI
PHOTOCLUB
HIVATALOS
KÖZLÖNYE

SZERKESZTI
KOHILMAN
ARTÚR DR.

SZERKESZTŐSÉG • KIADÓHIVATAL
KIRÁLY UTCA • HONVÉD UTCA
89. 10.

MEGJELENIK MINDENHÓ 7 ÉN ÉS 15 ÉN.
FLŐFIZETÉSIÁRA EGÉSZ ÉVRE =
14 KORONA.

EGYES SZÁMÁRA
60 FILÉR.

TARTALOM:

Kohlman Artúr dr.: A művészi retus. — *Kelen Béla dr.*: A művészi égbolt, II. — *Berthold Schneider*: Kompozíció az előhívásban. — *Kiss Zoltán*: A gumminyomás, III. — Pártoljuk a hazai ipart. — *Mirail*: A „Studio” külön-kötete a művészi fényképezésről. — *Kohlman Artúr dr.*: Képeinkről. — Fényképezési eljárások. — *G. R. dr.*: Könyvekről. — Hazai krónika. — Különlélék. — Irodalom. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

KÉPEINK:

A címlapot festette: *Gadl István*. — A belső fejléce rajzolta: *Bánffy Miklós gróf.* — Műmellékletünk: ? : Idyll az erdei kútnál. — Szövegképek: — *Révész Zoltán*: Fohász. — *Forrai József*: Libák. — *Oc. virk Henrik*: Fürdés után. — *Forrai József*: Csónakázás. — *Simkó József*: Lityogó malom. — *Agoston Béla*: Libapásztorok. — *Forrai József*: Ki a legény a gyepen? — *Horváth Péter*: Fűzfa. — *Agoston Béla*: Naplemente. — *Gencsy Gyula*: Pax. — *Agoston Béla*: Körbe-körbe.

A művészi retus.

Irta: *Kohlman Artúr dr.*

Budapest, 1905 augusztus.

A közönséges vagy u. n. «kis» retus és a művészi retus az, melyről egyrészt egyáltalán nincs, vagy ha van, úgy teljesen helytelen fogalma van úgy laikus nagyközönségünknek, mint — bizony, mi tagadás — szakköreinknek is. Szakfényképezőink a közönséges, a kis retusban merítik ki minden technikai készségüket és a tökélyt a legborzasztóbb «kinyalás»-ban, karaktereltüntetésben vélik megtalálni. Amatőreinket, főleg pedig a kezdőket e «rutin» elkápráztatja, megtéveszti. Ideáljukká válnak a «fényképészek» kinyalt kirakatképei. Ezeket iparkodnak utánozni. Ily körülmények között valósággal *szerecsse*, hogy szakfényképezőink a fénykép műfajok közül kizárólag az arcképezést művelik. Ha tehát amatőreink az első, mindenkit — apát, anyát, testvéreket, rokonokat, cselédeket, jó és rossz ismerősöket — való «agyonfotografálás»-on túlestek és a más, jobb és művészebb izlésű *amatőrök*, vagy a külföld művészfényképezőinek munkáit látván, szemük kinyílt: legott szerte-széjjel foszlik ez a — a művészt szemük elől eltakaró fátyol is.

És minthogy nálunk, sajnos, még a régiebb amatőrök között is sokan vannak az «ateliérek», ezeket, továbbá a kezdőket, de többi amatőr-bajtársunkat is a következőkben néhány széles vonásban meg akarjuk ismertetni a *művészi retus* fogalmával. Legyen e néhány szerény sorunk útjelző a művészi fényképezés útján mindazoknak, kik velünk együtt csak egy jelszót ismernek, s ez: «előre!»

*

Mint lapunk utóbbi számában már bővebben kifejtettük, a «kis» retus a lemezen vagy másolaton előforduló «szépséghibák» kikorrigálására szolgál. Ez — és semmi más — a rendeltetése a közönséges retusnak. Szerepe tehát tisztán alsóbbrendű.

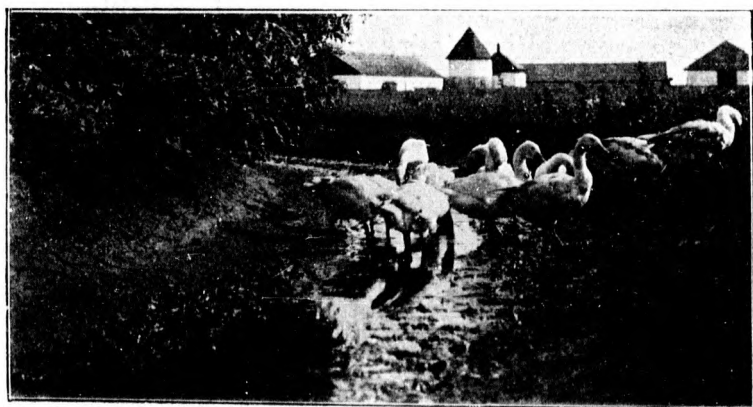
A fénykép művészi hatásának emelésére, az összhang létesítésére, a kirívó ellentétek kiküszöbölésére, a kompozicionalis tehetség érvényesítésére a művészi retus szolgál. Az eszközök, melyeket a művészi retus megkövetel a különböző műfajoknál, esetről-esetre mások és mások lehetnek. Most csak főbb vonásban óhajtunk ez esetekkel foglalkozni, fentartván magunknak, hogy azok egyike-másikára alkalomadtán visszavisszatérjünk és bővebben foglalkozzunk velük.

A művészi retusnak két főfaja van: a negatív és a pozitív retus. Amannál a negatív lemez —

esetleg a diapozitiv, vagy nagyított negatív — emennél pedig a pozitív másolatot retusirozzuk.

A negatív retus főleg abban áll, hogy azokat a képhatásokat visszük be velök a negatívba, melyek — a felvétel által abba részint gyengébb világítás (alexpozíció), a színek optikai hatásának meg nem felelő chemiai hatások vagy egyéb okoknál fogva — a látottat nem adják híven vissza, avagy éppen *nagyon is híven* adják vissza azt, a mit szemünk látott. Oly részletességgel tehát, melyet — akkor, mikor szemünk a gép lencséjével egyszerre nézte, azon egyetemlegességnél, lelki hatásnál fogva, melyet a szemünk által felölt kép bennünk keltett — tényleg nem észleltünk. Részint pedig olyrészleteknek a képbe való vitelére szolgál, melyeket lemezünk fel nem vett és pedig vagy azért, mert kémiai hatásuk csekélyebb volt, mintsem hogy kellőképen nyomot hagyott volna lemezünkön, vagy pedig azért, mert e hatásos részletek a szemünk látta képben — *benne sem voltak*. Nem a szemünk, hanem — lelki remiszcenciák, alkotó képzeletünk vitte azokat bele a szemünk látta képen keresztül, a lelkünk által alkotottba. És ez a retus a *kompozicionális, igazi művészi «nagy» retus*. Ezzel a retussal viszünk be egyhangú tájképfelvételeinkbe — felhők belemásolásával, a fények helyenkénti felderítésével vagy tompításával, az egyes részletek kiemelésével, mások alárendelésével vagy teljes kiküszöbölésével stb. — hangulatot. Vagyis azt, a mit lencsénk esetleg *nem* látott, lemezünkön meg nem rögzített, de a mit bennünk a látott kép keltett, vagyis — a mi már régebben bennünk élt. És itt összekapcsolódik az emlékezések révén a múlt, a látottak révén a jelen és — a képzelet révén mindhárom: a múlt, jelen és — a jövő.

E kompozicionális retusnak azonban nemcsak a tájfényképezésnél, hanem a fényképezés számos egyéb műfajainál is hasonlóan jelentékeny szerepe van. Az arcképezésnél, a világítás megválasztása, lágyítása, egyes jellemző részleteknek fényhatásokkal való kiemelése, másoknak

Libák.

Forrai József, Nádudvar.

Fohász. Révész Zoltán, Budapest.

árnyékba helyezése már ily *előzetes retusnak* tekinthető. Ha ennek segélyével a kívánt hafást nem értük el teljesen, még *utólagos* negatív retus is áll rendelkezésünkre. De ez alatt sem a közönséges retust — a kinyalást — értjük. Vagyis, ha az előzetes retus után pl. még mindig számos lényegtelen részlet nem engedné a jellegzetes részleteket kellőképpen érvényesülni, oly diapozitivet készítünk — pl. túlexpozíció útján — melyen a keményebb részek tompulnak. Ha ez nem elég, akkor festékbe mártott finom ecsettel, vagy írónnal e részeket fődjük. Az ilyképen fődött diapozitivról új dianegatívet készítünk és ezen ismét retusirozzuk. Hasonlóképpen járunk el akkor, mikor pl. az arcra, vagy a testnek bizonyos részére helyezünk csak súlyt, ezt tartjuk csak lényegesnek, jellemzőnek, a ruházatot, háttérrel, sőt a test többi részeit csak szükséges staffázsnak, keretnek. Ugyanezek a szabályok állnak fenn a zsánerképeknél is, a mikor bizony gyakran egyes alakok, tárgyak teljesen feleslegesek és csak a többi által kifejezett gondolat, esemény vagy jelenet erőltetésére szolgálnak.

Miként tehát látjuk, a közönséges retus a kis szépség hibák kijavítására, illetve eltüntetésére, a művészi retus pedig a kompozicionális hibáknak jóvátételére, a különböző, gyakran egymást lerontó részhatásoknak kiegyenlítésére és *egyetemleges* összhatásnak elérésére törekszik. Az a rendeltetése tehát, hogy fényképfelvételünk ne csak sikerült felvétel maradjon, de értékes *«kép»* legyen belőle.

A művészi égbolt.

Irta: Kelen Béla dr.

II.

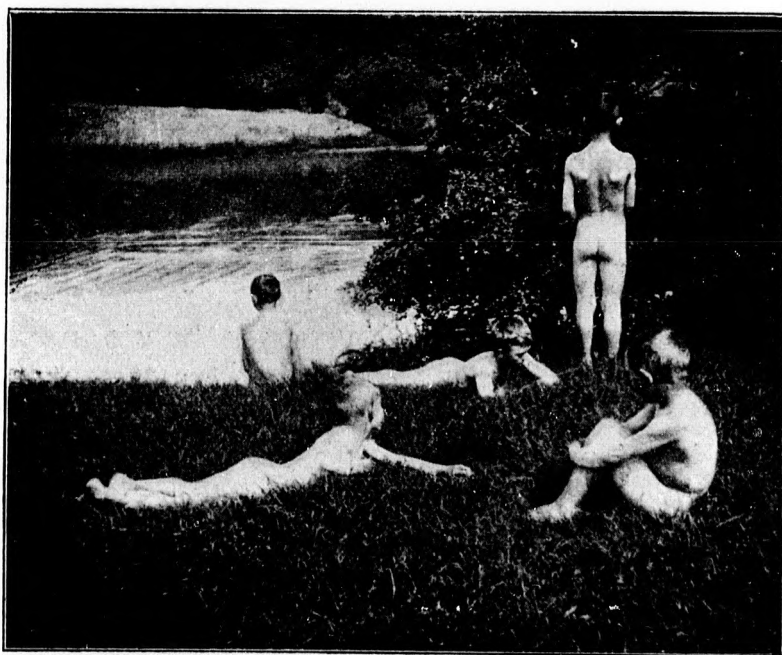
A felhőknek bemásolása a negatív részleges fedése által történik. A fedés eszközlése céljából válasszunk jó vékony, közönséges celloidin-papírost, a melyre másoljuk le a képet, feszítsük ki a másolatot minden további kezelés nélkül rajzszegekkal rajztáblára és igen éles, eléggé hegyes késsel vágjuk körül az ég körvonalait. Ekként a másolatot ketté vágva, az eget eldobhatjuk, a tájat képviselő részt pedig tegyük ki a fényre, hogy az teljesen megfeketedjék. Ily módon elkészítettük a fedőpapírt. Midőn most a definitív másolatot annyira elkészítettük, hogy a táj ki van másolva (az ég még persze fehér), borítsuk rá a megfeketedett fedőpapírt úgy, hogy a körvonalak egymást kifogástalanul fedjék, helyezük az egészet másolókeretben a kiválasztott felhőnegatív alá és folytassuk a másolást, a meddig az égboltra nézve szükséges. A teljes fedés könnyebb elérésére a fedőpapírt és a másolatot két sarkukon felette kevés halenyvvel (syndetikon) össze-
ragasztjuk, a szétszakításnál a kép széle megsérül ugyan, de ügyelhetünk, hogy a sérülés ne terjedjen túl azon a részen, a mit később úgyis körülvágunk.

Ha az ég határát faágak vagy lombozat miatt nem sikerül aprólékos pontossággal körülvágunk, úgy nagyjában kerítsük körül a határt, úgy, hogy a tájon maradjon egy keskeny csík az égből.

A fedőpapír ebben az esetben tehát valamivel nagyobb. A másolásnál pedig a fedőpapír és másolat közé helyezünk egy üveglemezt. Az ég akkor elmosódott hatásokkal megy át a képbe. A fedőpapíron hagyott keskeny csík szélessége körülbelül akkora legyen, mint a közbeiktatott üveglemez vastagsága.

Mennél vastagabb az üveglemez, annál elmosódottabban, símábban megy át az ég határa a képbe. Ha a felhőnegatív nem film, hanem üveglemez, akkor külön üveglemezt közbetennünk nem szükséges. A maszkot és a másolatot itt ismét syndetikonnal az üveghez ragaszthatjuk. Nehezebben megy a két ízben való másolás előhívó-papírokon, mert ott a másolatot természetesen nem látjuk, úgy, hogy ott az illesztésnél más módhoz kell folyamodnunk. Olyformán járunk el, mint a hogy a gumminyomatokat illesztjük üvegnegativekre. A fedőpapír elkészítésére ugyancsak celloidin-papírt használhatunk, de készítéskor illesszük a papír bal alsó sarkát és alsó szélét hosszában az üveglemez bal alsó

sarkához és alsó oldalához, vágjuk aztán körül és tegyük a napra, hogy megfeketedjék. A papírt, a melyre másolni akarunk, illesszük hasonlókép a lemez bal sarkához és alsó oldalához, azután másoljuk szokott módon a tájat. Most még az előhívás előtt tegyük rá a papírra a felhőnegatívot, arra az üveglemezt, az üveglemezre pedig már előzetesen annak bal sarka és baloldalára illesszük a fedőpapírt és könnyebb kezelés végett ragasszuk rá, illesszük a másolópapírt ugyanazon helyre és második megvilágítással másoljuk most már a felhőnegatívot. Ügyelnünk kell, nehogy a másolópapírt eljárás közben elfordítsuk, különben ugyancsak a tájra másolnók az eget. Ennek a kikerülésére a papír bal alsó sarkára hátul keresztet rajzolunk. A második másolásnál tehát a másolókeretben legalul fekszik a celloidin-papírból készült maszk, még pedig megfeketedett oldalával kifelé; ennek a fehér-papír oldalán illesztve és ragasztva az üveglemez, az üveglemezen a felhőnegatív (ezt természetesen illesztünk nem kell) és az üveglemezen érzékeny oldallal sarokhoz és oldalhoz illesztve, a már egyszer másolt, de még elő nem hítt másolópapír. Üveglemez lévén közben, a másolópapírt természetesen a lemez vastagsága arányában nagyobbra vágjuk. A dolog leírása sokkal bonyolódottabb, mint a kivitel, egy-két kísérlet után legnagyobb könnyűséggel sikerül az illesztés, annyira hogy a határt a leggyakorlottesville szem sem veszi észre. Nagyításoknál leggyakoribb eset, hogy gumminyomatokhoz készítsünk mesterséges eget. Eljárhatunk úgy, hogy a nagyított negatív előállítására szolgáló diapositivra másoljuk a felhőket, a fent leírt módon, vagy pedig külön nagyított felhőnegatívot készítsünk és azt másoljuk felhő-

Fürdés után.

Oczvirk Henrik, Salgótarján.

Csónakázás.

Forrai József, Nádudvar.

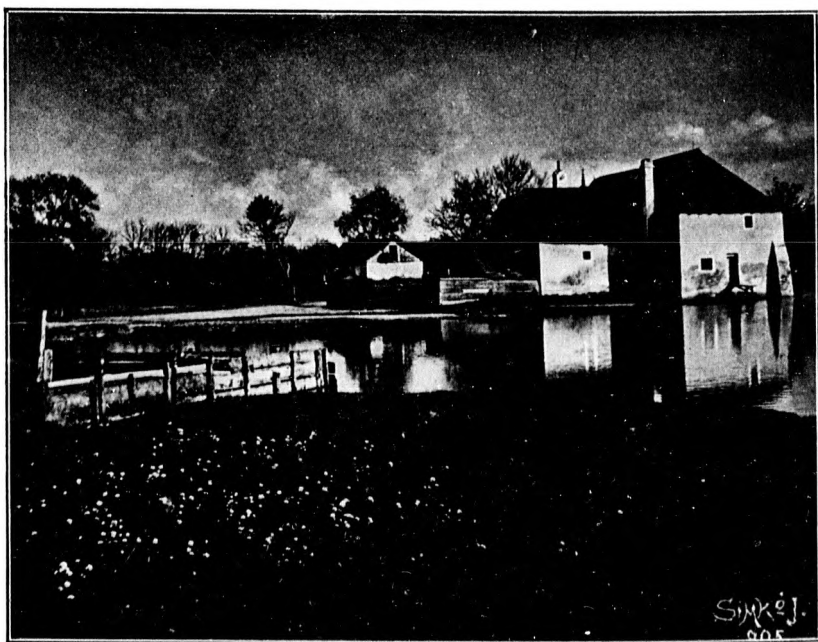
papir segítségével a gumminyomatra. A ki egyszer az illesztés lényegével tisztában van, az nem fog megakadni, sőt akárhány új illesztési módot eszelhet ki.

Brómezüst-negativokon igen sokszor megvan a pompás telhőzet, de annyira tömör a negativ többi részhez képest, hogy nem másolható. Ily esetekben a negativ üveg oldalát homályos lakkal öntjük le és a látkot az ég felől késsel kikaparjuk. Ha a fedés így nem elegendő, színes (piros) homályos lakkot alkalmazhatunk, a mi a kereskedésben készen is kapható. Alkalmazhatunk színes collodiumot is. A collodiumba színezés céljából cseppentsünk egy kevés alkoholos fuchsinoldatot. Ha másolás után a fedés gyengének mutatkoznék, a már meglevőre újabb, esetleg erősebben festett réteget önthetünk.

Igen egyszerű és kis gyakorlattal biztosan célra vezető eljárás a következő: Áztassuk be a kész negativot tiszta vízbe. Oldjunk fel egy pohár vízben egy kis kávé kanálnyi vörös vérlúgsót, (ez az oldat mindig frissen készítenendő) egy előhívó-csészébe tegyünk 10—20%-os tiszta fixáló nátronoldatot, egy másikba pedig tiszta vizet. Tartsuk a negativot kezünkben és nézzük áteső fényben, hogy a beálló változást jól megfigyelhessük. Egy nagyobb közönséges hajecset segítségével mázoljuk hirtelen az ég nagy területére a vérlúgsóoldatot, ügyelve, hogy rossz helyre ne folyék. Legjobb a negativot fordítva tartani, hogy az ég legyen lefelé. A bekenés után haladéktalanul mártsuk be a lemezt a rögzítő nátronba és onnét pár perc múlva a vízbe. Az a rész, a melyen az ecsettel végig jártunk, legyengül. Csepegtessük most le a vizet és ismételjük a dolgot addig, míg az egész ég kívánt átlátszóságát elnyerte. A dolog nehézsége egyedül abban áll, hogy a vérlúgsó hely-

telen szétfolyását képesek legyünk megakadályozni. Ezt pedig elérjük azzal, hogy a nedves negativról a fölös vizet lecsepegtetjük, esetleg közönséges szűrőpapírral le is itatjuk, kevés vérlúgsót veszünk az ecsetbe s a mint a vérlúgsóoldat közeledik a körvonalhoz, a lemezt azonnal a nátronba mártjuk. A szűrőpapírral való leitatás után itt-ott maradó papírszálak utólag simán letörülhetők. Ha valami oknál fogva a vérlúgsó mégis rossz helyre folyt volna, mossuk ki a lemezt néhányszor váltott vízben és tegyük valamely előhívóba; azok a helyek, a melyeket a vérlúgsó után rögzítő még nem ért, eredeti színüket ismét visszanyerik. A lemezt jól leöblítve, most ismét folytatjuk az eljárást. Szóba jöhet itt még a retus is, de már csak többnyire a positiv másolatokon. Brómezüst-papírok legalkalmasabban erre. Ceruza, törő és gummi segítségével szép felhőket rajzolhatunk az égre, hanem akkor már átlépjük a tulajdonképeni fotografálás határát. Gumminyomatokon ecsettel, kemény törőgummmal és vakarókéssel végezhetjük a retust.

Mindezen műfogásokkal mesterséges eget alkothatunk, de a fotografálás művészetének főtörekvése mindig a természetes égbolt reprodukálása volt. A mesterséges és természetes ég közötti átmenetet képezi mintegy azon eset, midőn az égboltot még egyszer, de jóval rövidebb expositióval felvesszük s az eként nyert eget másoljuk be a képbe a fenti eljárások szerint. A fotografiai technika haladásával azonban ma már eljutottunk oda, hogy az eget alkalmas segédeszközök igénybe vételével minden esetben egyetlen másolással teljességében felvehetjük.

Lityogó malom.

Simkó József, S.-A.-Ujhely.

Kompozíció az előhívásban.

Írta: *Berthold Schneider, Crefeld.*

Kompozíció az előhívásban? kérdezi önkéntelenül is az olvasó. Igenis, lehet komponálni az előhívás folyamata alatt is. Ez alatt azt az eljárást értem, melynek célja, hogy a sokszorosan elhanyagolt állósított előhívást odáig módosítsuk, hogy rövidebb és kevésbé időtrábló munkával is, az állósított előhívással speciálisan egyenértékű negatívot nyerhesünk. E mellett még a tullepozíció által létrejött hibás felvételek is biztosan megmenthetők és egyrészt a túlságos gyors fődés a fényérte helyeken, másrészt az árnyékok visszamaradása — szóval a kemény negatív — nem túlságos alexpozíció esetén elkerülhetővé válik.

Lanyhán gyenge (flau) és kemény negatívek a leggyakrabban előforduló hibák, melyeknek az amatőr ki van téve és én felette sok amatőrfelvételt, melyeket ismerőseim másolás végett nekem átadtak, főleg a borus évszakban — dacára a bizony felette ügyesen felfogott témáknak — rövid megvilágítás és rapid előhívás miatt, mint kivihtetlen, további eljárásra alkalmatlanokat, megbízóimhoz visszazármaztatni voltam kénytelen.

Esetleges előhívási hibáknak adózni és mégis, már az előhívás kezdetétől fogva megközelítő ítéletet nyerni, hogy helyesen, röviden, vagy túlhosszan világítottunk-e — ez legyen célja a következő soroknak. Tudvalevőleg a megvilágított lemezeket a — kazettából kivéve — előbb leporoljuk, azután egy tál tiszta vízbe helyezzük, hogy ez által az egyenletes előhívódását előmozdítsuk, illetőleg lehetővé tegyük. Csak ezután öntjük reá lemezeinkre a már készenlétben tartott előhívó-oldatot. De elegendő az előhívóba való közvetlen beletetés is akkor, ha a lemez előzőleg néhány percig az előfürdőben feküdt. Csepegtessünk azonban a beáztatásra szánt vízbe csak néhány — minden 300 kcm. vízre elég 5—6 — csepp erősen tömény előhívót, pl. rodinált, akkor e felette gyenge oldat még a legerősebb megvilágítás (tullepozíció) esetén sem képes léghólyagokat vagy csíkképződést láthatóvá tenni. Természetesen 9×12 cm. nagyságú lemezhez legalább 13×18 -as tálat vegyünk, hogy egyszerre legalább két lemezt fürösztessünk meg. Az első lemez addig maradhat e fürdőben, a míg az

Libapásztorok.

Ágoston Béla, Huszt.

összes részletek megjelentek már a felületen, a mi legfeljebb 10 perc alatt beáll és ez idő alatt a másik lemezt az 1:60—70-hez tömény-előhívóba tehetjük, a mely már most a mi normális előhívónkat képezi. Az ily előhívás a lágyságnak bámulatos fokozatait eredményezi és nem ajánlatos az előhívást túlságos erőteljességig, illetve fődésig folytatni, hanem a hóképek előhívásához hasonlóan, inkább a lemezt erősítsük meg utólag. Az erősen túlexponált, az előfürdőben ázó lemez az említett normális előhívóban még utánakezelendő. Így aztán állandóan három lemezünk van előhívóban és az előhívás elég gyorsan megy.

Azonfelül a tulajdonképeni állósított előhívásnál az előhívónak a palackba való visszaöntése folytán — a szigorú tisztaságnak be nem tartása esetén — a fixálónátronmaradékok hatása alatt zöld fátyol lépett fel, míg a leírt előhívó oly olcsó, hogy a már használt előhívóval való eljárás feleslegessé válik, de mindazonáltal jól kihasználhatik. Továbbá nem mindenki hajlandó egyetlen módosított speciális eljárás kedvéért külön állósított előhíváshoz való sajtárt, egész sereg palackot, tölcsejt stb. stb. megrendelni és minthogy továbbá a legtöbb amatőr csak egy nagyobb fixálótálat használ, míg az állósított előhívás — több lemez többnyire egy és ugyanazon időben készülvén — több tálcát kíván, — vagy az előhívós tálban, vagy más vízestálakban kellene azokat elhelyezni, vagy pedig újabb tálcáknak vétele válnék szükségessé. Az előbbi eset sok tisztogatás esetén is a lemez «inficiálás»-ának veszélyével, az utóbbi újabb költségekkel jár. Az általam fentebb leírt eljárás pedig mindkettőtől megkímél bennünket.

A gumminyomás.

Mutatvány Kiss Zoltán: «A fényképezés kézikönyve» c. munkájának III. kiadásából.

III.

A többszörös másolásnál feltétlenül szükséges, hogy az ismételt másolás a képen mindig egy és ugyanazon helyre essék. — Tekintettel arra, hogy a papiros újabb bekenésével a pozitív-kép láthatlanná lesz, a képet egyszerű feltevés-sel nem lehet a megfelelő pontra helyezni; ezt tehát más uton kell elérnünk.

Az alkalmazandó negatív derékszögben érintkező két szélére körülbelül egy centiméter széles papircsikot ragasztunk, lehetőleg vastagabb fajta papirból s hogy könnyebben megragadjon, az üvegről a zselatinréteget e helyen lekotorjuk. — A másolópapiros megfelelő két széleit pontosan derékszögbe vágjuk úgy, hogy a papirszeletek által képezett derékszögbe pontosan beilleszthető legyen; mindezen felül még a másolópapirt ceruzavonással akként is megjelöljük mindkét vágott szélén, hogy a ceruzavonás a felragasztva levő papirszalagra is átmenjen. Ennek az a célja, hogy az ismételt másolásnál, a mennyiben az újlag bekent papir nem volna még elég száraz, úgy a beillesztett papiron a ceruzavonalak nem fognak találkozni s így egyetlen rosszul alkalmazott mosással a képet nem rontjuk el.

A többszörös nyomásnál megkülönböztetünk: alapszín-, középszín- és erősszín-nyomást.

Az alapszínnyomást oly világos színben eszközöljük, mint a milyen színben a kép legvilágosabb részeit akarjuk látni. A középszínnek az

alap- és erősszín közötti átmenetet kell szolgáltatnia. Az erős színnyomás adja meg a képnek az erőteljes színezetet és alkotja a legsötétebb árnyalatokat.

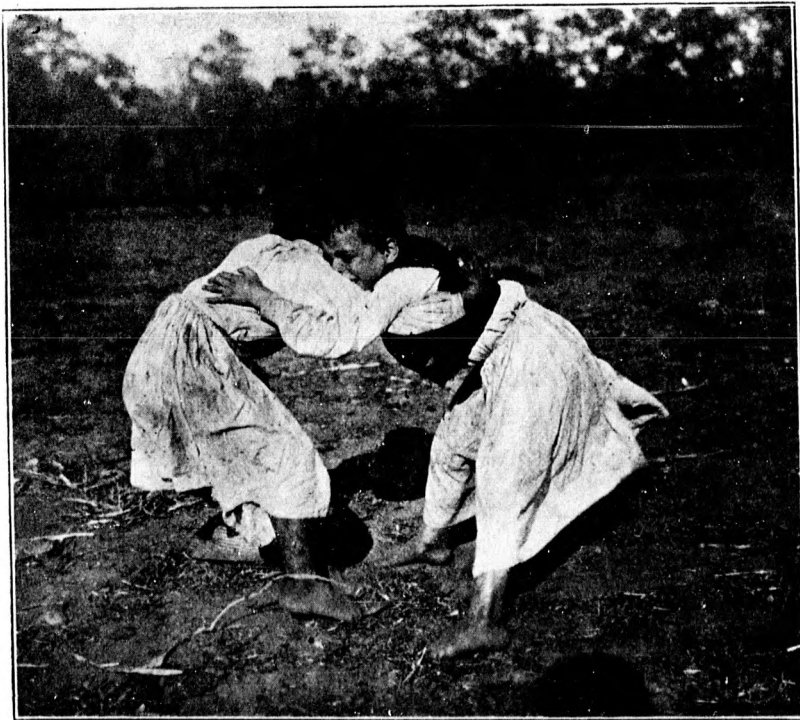
A másolási időnek mind a három színnyomásnál annyinak kell lennie, mint a mennyit az alapszínnyomás igényelt; óvakodnunk kell azonban a túlmegvilágítástól.

Minden egyes színnyomás külön fejlesztetik az alább következő előírás szerint és a mikor már a másolat tökéletesen megszáradt, lehet csak azt újabb színnyomás céljából a bichromáttal kevert festékes gummikeverékkel újlag bekeneni.

Ha a háromszori színnyomás nem bizonyulna elegendőnek, azon esetben a színelrakás tetszés szerint annyiszor végezhető, míg a kép izlésünknek megfelelő lesz.

Papirnegativeken a többszöri másolást úgy eszközöljük, hogy a papirnegatívot még nedves állapotban tiszta tüköruveglapra feszítjük fel akként, hogy széleit a papir oldalán $\frac{1}{2}$ —1 cm. szélességben ragasztóval kenjük be s üveglapra helyezve, olajos papir alatt egy percre a másoló-rámába szorítjuk, vagy a széleket kézzel nyomtatjuk le, azután pedig megszáritjuk.

A fejlesztés, ha a másolás tartama megfelelő volt, könnyen megy. A másolatot lehetőleg mély tálcába helyezük, — a melybe előbb elegendő mennyiségű rendes kútvizet öntöttünk, — még pedig képes felével lefelé. A képet 5 perc múlva ezen első vízből óvatosan kiemeljük és tiszta vizet öntünk újból a tálba, majd pedig 2—3 perc múlva ezt is frissel cseréljük ki, melyben azután a másolatot zavartalanul fejlődni hagyjuk. A fölösleges bichromátot a két első vízzel kioldottuk a képből, a fejlődés így már tisztább vízben mehet végbe. Körülbelül 10 perc múlva a kép legvilágosabb részeiről kezd a festék kioldódni, ha túlmásolás nem forog fenn, s körülbelül két óra alatt az egész ki lesz fejlődve. A képet, kivált ha elég gyorsan kezd fejlődni, minél kevesebbszer bolygassuk meg, mert a többszöri kiemelésével a kép minősége szenved. Ha a fejlődés kissé lassan haladna előre, a fejlesztéshez timsós vizet alkalmazunk, mely egyszersmind a chromot is teljesen eltávolítja. A timsót legjobb e célra por alakban beszerezni, és belőle jókora mennyiséget tehetünk a vízbe. Ha timsósvíz alkalmazása eredményre nem vezetne, annak az a jele, hogy a kép túl van másolva. A túlmásolás, ha nem nagymérvű; esetleg a kép még megmenthető. Hatékonyabb fejlesztés eszközei: 1. a meleg víz, 2. a forró víz.

Ki a legény a gyepen?

Forrai József, Nádudvar.

A mechanikus fejlesztés eszközei a következők:

Finom fűrészporral kevert vízfürdő, a mely meglehetősen egyenletesen ható eszköz és a fejlesztést a fürdővíznek egyenletes himbálózásával idézzük elő. Ha ez a hatás nem mutatkozik elég erősnek, alkalmazzuk a *képnek vízszugárral való fejlesztését*.

A legszebb eredményt a gyengéd előhívás adja; erősebben ható fejlesztésnél a finom részletek szenvednek.

A másolatot fejlesztés után száradás végett lejtős helyre teszünk, hova előbb itatóspapírt helyezünk. A megszáradt képréteg újbóli beázatásnál már nem oldódik.

Ha a többszöri másolással a kép előállítását már befejeztük s annak alapszíne nem volna eléggé derült, ez esetben a már teljesen megszáradt képet, képes felével felfelé a következő derítő-fürdőbe tesszük:

Víz	---	---	450 kcm.
Vasgálic	---	---	67 g.
Timsó	---	---	80 «
Citromsav	---	---	20 «
Jégecet	---	---	5 kcm.

Derítő-fürdő után a kép többször váltott vízben kiáztatandó.

A kész gummimásolatokat a megfelelő színű aquarell- vagy tempera-festékekkel javíthatjuk ki ott, a hol ennek szükségessége mutatkozik.

A kisebb alakú gummiképeket a legcélszerűbb durvafelületű kartonlapokra felragasztani, a milyenek e célra izléses kivitelben készen kaphatók. — A nagyobb méretű képeket újabban olyképen szokás berámázni, hogy a keret közvetlen a kép széleit érinti.

✱

Tartósan fényérzékenyített gummimásoló-papírt készíthetünk a következő eljárással:

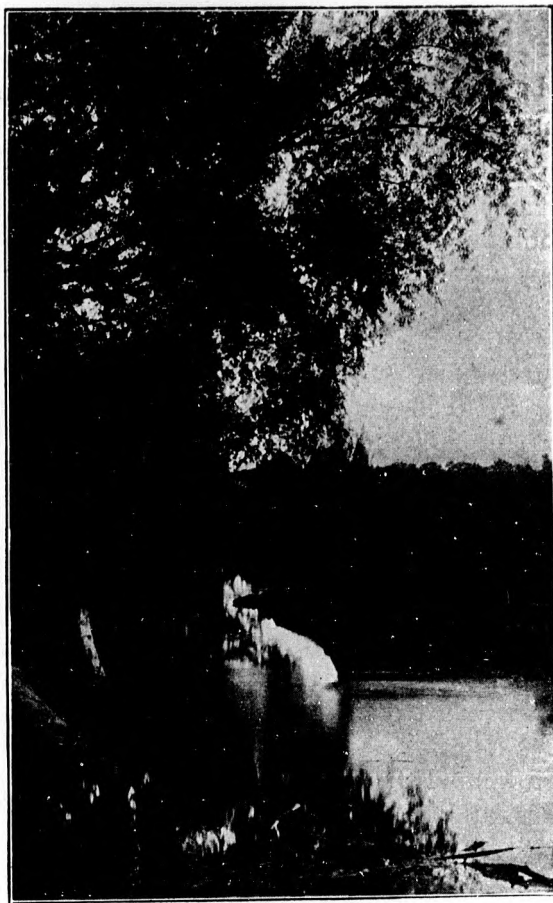
Elkészítjük a bichromát-oldatot a következőképen:

100 kcm. párolt vízben feloldunk 12 gr. kálium bichromátot és hozzáadunk 13 gr. «Mangán-szulfid»-ot.

Az oldat világosságtól elzárva hosszabb ideig eláll.

A gummioldatot a következőképen állítjuk elő:

200 kcm. párolt vízben feloldunk 110 gr. darabos arab-gummit. Az oldatot néhány napig állni hagyjuk, aztán pedig alkalmas szöveten megszűrjük s üvegbe téve, eldugaszoljuk. A gummioldat minél régebb, annál jobban használható.

Fűzfa.

Horváth Péter, Margitta.

Használatra veszünk egy rész bichromát-oldathoz két rész gummioldatot, hozzáadunk ehhez megfelelő mennyiségű tempera- vagy aquarell-festéket és az egészet egy dörzscsészében vagy más alkalmas edényben jól összekeverjük. Szükség esetén megszürendő.

Ha a gummiból kevesebbet veszünk, pl. ugyanannyit veszünk mint a bichromátból, a papir lágyabban dolgozik és megfordítva.

A gummi és festékek kevert fényérzékenyítő-oldatot lehetőleg vékonyan és egyenletesen kenjük fel és a papir inkább valamivel világosabban legyen preparálva, mint a rendes gummieljárásnál.

Ezen eljárással a legtöbb esetben már kétszeri másolással erőteljes, színfokozatban tökéletes képet állíthatunk elő s többször másolni legfeljebb akkor lehet, ha több különböző színt akarunk a képbe hozni.

A másolópapir egy-két napi állás után mindenkor könnyebben és biztosabban használható és 3—4 hétig eltartható.

„Pártoljuk a hazai ipart.“

— Levél a szerkesztőhöz. —

Krasznahorkaváralja, augusztus.

Ilyen, s ehhez hasonló címmel ellátott cikket a napilapokban pár éve majdnem naponként olvashattunk, céljuk és tárgyuk egy volt: — a magyar iparcikkek iránt érdeklődést keltve, azok fogyasztását emelni, s ez által a magyar ipart fejleszteni.

Hogy mit eredményeztek e cikkek, azt nagyon jól tudjuk; — magyar gyártmányú gyufával gyújtunk szivarra, vasuti állomásainkon magyar iparcikkeket árulnak stb., stb. Magyar hazánknak a nemes célért, a hazai ipar támogatásának eszméjeért annyira lelkesedő közönsége azonban mai napig is csak oly kalapot hord, melyben angol gyáros cége látható, s bevásárlásainál, legyen a kínált, s hazai gyártmányú iparcikk akár mily jó minőségű, — a külföld áruinak ad előnyt.

Elhangzott a jelszó, már feledésbe is ment, s iparunk most is csak ott van, hol a mozgalom megindítása előtt volt. Mi ennek az oka? Nézetem szerint az, hogy *nem csak lelkesedni, hanem tenni is kell.*

Nagy örömmel olvastam Dr. Kohlman Artúr úrnak, «Az Amatőr» szerkesztőjének lapja hasábjain a hazai fotóipar létesítése tárgyában megjelenő két cikkét, kivált a f. évi 20. számban megjelentet, melyben *fotóiparnak az amatőrök és szakfényképészek társulása útján való létesítését tárgyalja*, de viszont sajnálattal tapasztaltam, hogy az elhintett mag, — legalább eddig még — nem esett jó talajba, s amatőr-társaink nagy része, habár be is látta, hogy ez a tárgy nem csak nekünk, hanem egész magyar hazánknak

Naplemente.

Ágoston Béla, Huszt.

is nagy érdeke, hamar napirendre tért felette, s nem gondolt arra, hogy itt tenni is kellene valamit.

De mit is tehet egy ember, ki talán nem is él a legfényesebb anyagi körülmények között, vagy ha anyagilag elég jól is áll, de nincs «neve»? A kezdeményezés szerepét nem vállalhatja magára, legföljebb annyit tehet, hogy a megindított mozgalomban egy kisebb névértékű részvény jegyzésével vesz részt, s ezt — azt hiszem — a legszerényebb viszonyok között élő magyar amatőr is meg fogja tenni, ha a «Magyar amatőr-fényképezők egylete», vagy egy tekintélyes amatőr-társunk a mozgalmat megindítja, s a magyar amatőröket akár szövetkezeti, akár részvénytársasági alapon szövetkezésre szólítja fel s remélem, hogy az állam sem zárkoznék el a magyar amatőrök társaságának anyagi támogatása elől.

Egy vidéki amatőr.

*

Örömmel adjuk ki e hozzáánk intézett és nyilvánosságnak szánt levelet. Örömmel azért, mert mégis akadt olvasóink közül olyan lelkes magyar amatőr, a ki nemcsak tudomásul vette a felvetett eszmét, de át is érezte, sőt kifejezést is ad gondolatainak és a mi fő, «tette» kész. Szívesen látnók, ha a jó példa hatása el nem maradna és a amatőr bajtársaink e kérdéssel, mely eléggé komoly és nagyfontosságú komolyan foglalkoznának is. E kérdésnek tehát készséggel nyitunk új rovatot, melynek hasábjai mindenkinek, ki e kérdéshez hozzászólni kíván rendelkezésére állanak.

Pax.

Gencsy Gyula százados, Nagykikinda.

A „Studio“ külön-kötete a művészi fényképezésről.

A *Studio*-nak, a jelenkor legelterjedtebb és a hasonló művészi szaklapok közt legmagasabb nivón álló angol nyelvű művészeti folyóiratának kezdetétől fogva célja volt kimutatni és bebizonyítani, hogy minden emberi kezűgyesség által teremtett alkotásban lehet és van is művészet. A fényképezési kamara képessége, akárcsak mint más művészeti tárgy elkészítéséhez szükséges eszköze, teljesen az azt kezelő személytől függ és a fényképező-kamara a művészi fénykép előállításához szükségelt tényezőknél csak egyike. Igazán kielégítő sikert csak akkor érhetünk el a fényképezés terén, ha a fénykép elkészítésének nemcsak technikáját ismerjük és bírjuk teljesen, hanem megfelelő művészi ízléssel és érzékkel is bírunk és megfigyelő-tehetségünk is fejlett annyira, mint kezűgyességünk. Igaz, hogy a jó negatív alapja minden jó képnek, de a másolás módja is igen nagy befolyással bír a képre és annak művészi hatására.

A fényképezés éppen oly különálló ága a művészetnek, mint a rézkarcolás, metszés vagy festés és a fényképezésnek éppen olyan külön művészete van, mint a művészi ábrázolás bármely más fájának. Éppen aktuális most e könyv, mert a művészi fényképezés sok hívének és követőjének gondolkozását foglalkoztatja manapság az a kérdés, hogy miben rejlik ez a művészet és miképpen lehet azt a legjobban gyakorolni.

A *Studio*-nak most kiadott, majdnem három ujjnyi vastag és 110-nél több művészi fénykép reprodukcióját tartalmazó «*Art in Photography*» című kötetében a képanyag összegyűjtésénél igen nagy súlyt helyezett a kiadó a művészi szempontból különösen érdekes és jellemző képek kiválasztására és arra törekedett, hogy a gyűjtemény ne legyen egyoldalú, ne csak egy iskola híveinek, vagy egy irány követőinek képei legyenek a kötetben, hanem a szemlélő a fényképezés művészetéről általánosan tájékozottassék és iparkodott a kiadó a gyűjteményt minél teljesebbé és tökéletesebbé tenni. Európa és Amerika legnevesebb, legismertebb és ma vezető szerepet játszó művész-fényképezőit mutatja be a könyv kiadója kiválóbb reprodukciókban így többek között:

Allan Bros., J. Craig Annan, Dr. H. Bachmann, W. Benington, P. Bergon, D. Blount, P. Bourgeois, M. Bucquet, W. Cadby, G. Casazza, Alvin L. Coburn, A. Cochrane, Reginald Craigie, G. Davison, W. J. Day, Robert Demachy, R. Dührkoop, D. Dunlop, W. B. Dyer, P. Dubreuil, Chas. H. L. Emanuel, Fredk. H. Evans, H. Erfurth, Max H. Ferrars, A. Gottheil, G. Grosso, R. S. Harding, Edw. Hepburn, A. Horsley Hinton, Clive Holland, Th. és O. Hofmeister, Fredk. Hollyer, R. Ickx, Alex. Keighley, Joseph T. Keiley, Gertrude Käsebier, C. D. Kay, Mlle. Laguarde, R. Le Bégue, Arthur Marshall, Mlle. Massion, L. Missone, F. J. Mortimer, C. Moss, E. Müller, W. H. Müller, Henry Neville, G. Oury, N. Perscheid, W. B. Post, Ch. Puttemons, C. Puyo, Dr. Reininger, Guido Rey, J. C. Richards, R. W. Robinson, E. Sacré, C. Schiapparelli, V. Sella, Ch. Sollet, Eduard J. Steichen, Alfred Stieglitz, F. Sutcliffe, W. Thomas, M. Vanderkindere, J. C. Warburg, Mrs.

Watson-Schütze, Clarence H. White, S. L. Willard, stb., stb. A képek reprodukciójánál törekedett a kiadó arra, hogy a képek a megszokott reprodukció színvonalánál jóval magasabb nivón álljanak, különös gondot fordított pedig a reprodukció nemének megválasztására, úgy, hogy minden kép az eredetinek legmegfelelőbb módon az eredeti kép szépségét, finomságát és sajátosságát a leghívebben visszatükröző képben kerüljön a néző szeme elé.

Gáncsolni való igazán nem akad a könyvben és nehéz volna a képeket összehasonlíttatni vagy boncolgatni, mert csak a jobbakat és legjobbakat, valamint a szebbeket és legszebbeket helyezhetnők a jók és szépek elé.

Az angol, francia és belga részt gyűjtötte és három fejezetben ismerteti Clive Holland, a művészeti fénykép fejlődését az Egyesült Államokban Charles H. Caffin írta meg szakavatott tollal, az osztrák és német anyagot Horsley A. Hinton gyűjtötte és ismerteti, dr. Enriko Thovez pedig az olaszországi művész-fényképezőkről számol be. Az Amatőr olvasói részére rezerváltattunk néhány példányt a *Tisza Testvérek* cégnél (Budapest, II. Fő-utca 12.) és ajánljuk, hogy a ki igazán szereti a művészeti fényképeket és a ki komolyan foglalkozik a fényképezés művészetével, szerezzze meg a terjedelme dacára nagyon olcsó (7 K 20 f. árban megszábot) díszművet

Mirail.

«Az Amatőr» ez idő szerint az *egyetlen* magyar nyelvű illusztrált folyóirat, mely a *művészi fényképezés* érdekeit szolgálja. Eddig megjelent 22 száma tanuskodik arról, hogy e lap irodalmi és művészeti színvonalánál, valamint kiállításánál fogva a támogatásra érdemes.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy képeket, reklamációkat, valamint minden — a lapra vonatkozó — írásbeli közleményt, lapunk szerkesztőségéhez (VII., Király-utca 89. sz. alá) beküldeni szíveskedjenek.

Körbe-körbe.

Ágoston Béla, Huszt.

Képeinkről.

Irta: Kohlman Artúr dr.

Amatőreink színe-java készülődik az őszi nemzetközi tárlatra, melyet a budapesti Photo-Club rendez. Az idő rövidsége, mely alatt e tárlatra a képek még elfogadtatnak, lázas készülődéssel, a készülő képek befejezésével foglalja le amatőreinknek csaknem egész tevékenységét. Ámde ez a nagy elfoglaltság még sem érezteti túlságosan lapunkkal hatását. Munkatársaink önzetlen támogatásának köszönhetjük tehát, hogy jóformán a kiállítás küszöbén is gazdagon és kiváló képekkel illusztrálhatjuk lapunknak mai számát is. S ezért e helyütt is elismeréssel és hálás köszönetünk kifejezésével adózunk a lelkes amatőrbajtársaknak.

Műmellékletünknek érdekessége, hogy bár felette jól megkomponált népies zsáner és technikai kivitele is kitűnő, mégis *szerzője titokban tartja nevét*. Annyit meg tudunk állapítani a levélbélyegekből, hogy túlszerény szerzőjének hazája Németország. És bár a jól sikerült reprodukció értékes eredetijét szerzője már hónapokkal ezelőtt küldötte be nekünk, mai napig se nem nevezte meg magát, sem az eredetinek visszaküldésére nézve nem intézkedett. A szerző nevének helyére tett *kérdőjel* és elismerő soraink talán mégis meg fogják szólaltatni. Ha olvasóink közül netán véletlenül valaki látta volna már valahol e képet, szívességet tenne vele nekünk, ha ennek közlésével szerzőjének kipuhatólásában segítségünkre jönne.

És az ismeretlen szerző mellett ezúttal is vannak «ujonc»-aink. Egyikük mindjárt előszörre úgy is mint kiváló tájképező, és úgy is, mint a figurális (zsáner-)képek intelligens és művészi felfogásu művelője mutatkozik be. *Ágoston Béla* ezúttal ez ujonc és örömmel üdvözljük őt — azt hisszük — olvasóink nevében is, abból az alkalomból, hogy sikerült képeivel, művészi felvételeivel *Az Amatőr* hasábjait először díszíti. Reméljük azonban, hogy ezentúl többször találkozunk képeink alatt az ő nevével is. «Körbepörbe» c. képe oly szép «plein air» gyermekzsáner-tánc, mely megfelelő nagyításban és művészi kivitelben a nemzetközi kiállításon a hasonló tárgyú hiresebb *külföldi képek mellett is fényesen megállná helyét*. Kiemelendő még az az élénk mozgalmasság, mely — mint maga az eleven élet — «lüktet» e képben. De dicséretes a beállítása is, mely nem helyezte e csoportot a kép kellős közepébe, vagy másik szélére. Mert a szimmetria ez esetben kissé unalmassá tehetné volna. «Libapásztorok» című képe bájos

falusi életkép, melynél csak azt sajnáltuk, hogy nem állott nagyobb eredeti a rendelkezésünkre, a mi által az a festői gyerekekcsoport, mely a két főalak között táboroz, jobban érvényesült volna. Ez a kép is megérdemelné a nagyítást. De felette művészi a «Naplemente» c. tájkép is, melynek a nyugvó nap áttörte sötét égboltozata, a víznek élénk csillogása a feketélő hegyektől szegélyezve, felette hangulatossá teszi e képet.

Oczvirk Henrik a másik ujoncunk. Úgy mint *Ágoston Bélán*, ő rajta is meglátszik a *Hanni Schwarznak* — a berlini nagy művésznőnek — hatása. Azok az aktok, melyeket lapunk 15. és 16. számában közöltünk, kerestették és dolgoztatták fel e hazai művésznövendékeinkkel is e témát. Dicséretükre válik, hogy e nagyon erős individualitás nem másolásra, hanem hasonló irányú önálló alkotásra vezette őket. A «Füredés után» c. kép szerzője határozott tehetséget árul el e műfajnak művészi ápolására és azt hisszük és reméljük is, hogy nem hiába várunk tőle még sok szép és erősen egyéni alkotást. Őt fiú van a képen. Mindegyik cselekszik és mindegyik másként. Az egész kép mégis felette nyugodt és teljesen kifejezi azt a siestát, a melyet e fiúk füredés után a szabad természet ölében tartanak. A milió kitűnően megválasztott és azt hisszük, hogy nem csalódunk, ha azt állítjuk, hogy e kép egész koncepciója nem a szerencsés véletlen műve. (?)

Forrai József nem ujonc, bár már igen régen nem szerepelt lapunk hasábjain, ezúttal azonban több képpel egyszerre igyekszik pótolni az elmulasztottakat. «Ki a legény a gyepen?» című képe erősen magyaros, népies zamatú gyermek-zsáner. A két parasztyerek ugyancsak neki gyűrűközt a birkozásnak és ha az egyiknek arca «bögest» is árul el az erős mozdulatokból, egymásba kapaszkodásból, de főleg a lábak megfeszült helyzetéből látszik, hogy itt erős küzdelem folyik a «legénykék» között. A napsütés dacára a kép lágy, a mi mozgalmassága és jóízű magyar zamata mellett szintén érdeme a képnek. «Libák» c. képe ügyesen ellesett állattanulmány, melyen a milió és a háttérben látható falu felette emeli a dekoratív hatást.

Gencsy Gyula huszárszázados lapunk utóbbi számában állt be a mi kis gárdánkba «*rekrutának*». Multkori képe kacagatóan kedves zsánerkép volt, most pedig mint egy hangulatos tájképnek szerzője mutatkozik be. Benne is új és termékeny taggal szaporodott meg munkatársaink gárdája. Képeivel remélhetőleg sűrűbben fognak ezután találkozni olvasóink.

Révész Zoltán és *Simkó József* a régi kipróbált illusztrátoraink közül valók. Előbbi a figurális téren, utóbbi a tájképezés terén hivatkozhatik jelentékeny sikerekre. Mindketten lapunk mai számában is a «régiek», mert képeik ezúttal is felette művésziek.

Végül még egy újonccal zárjuk be a sort. Ez *Horváth Péter*, a ki a természet intim részleteinek, a csendes hangulatú, elhagyatott helyeknek ügyes ábrázolójaként mutatkozik be. A viszontlátásra, uraim!

Fényképezési eljárások.

Vörös papir sötét kamarák ablakára. A legtöbb fényképezőnek sok-sok bajt okoz a sötét szobának alkalmas berendezése. A legnehezebb azonban olyan megfelelő vörös üveget találni, mely tényleg nem bocsátja át az aktinikus sugarakat. Miután a jó és megbízható vörös üveglemez nagyon drága, *Castellani* dr. a «Photogazette»-ban felette alkalmas receptet közöl, mely szerint megfelelő vörös papírt készíthetünk és ezzel azután bevonhatjuk a közönséges ablaküveget. E végből 1000 köbcentiméter denaturált alkoholban feloldunk 5 gr. auramint (készíti az *Anilin*-gyár) és 100 köbcentiméter 0.5 százalékos alkoholban oldott *Merck*-féle Safranint. A papírt ebbe az oldatba beáztatjuk és 5—10 perc letelte után kivéve, lassan megszáritjuk. Az ilyen uton nyert vörös papir kitűnően megfelel céljának.

Tengeri levegő hatása az objektív lemezekre. Noha az objektív gyártáshoz használt üveganyag általában ellentálló és tartós, mégis óvni kell azt a sótartalmú párákkal telített levegőtől, p. o. a tengeri levegőtől. Ugyanis nemrég történt, hogy néhány tengeri felvétel alkalmával — minden elővigyázat dacára — gyöngye, vékony képeket nyertek. Kutatták az okot, de hiába. Végül az objektívra került a sor, s csak akkor vették észre, hogy a lencsék felülete kékes homályos réteggel van bevonva. Letörölték, de alig egy óra múlva már megint csak újból rajta volt a lencséken a lecsapódás. E körülményt jó tudni azoknak, a kik a tenger környékén akarnak fényképezni. *A lencsét gyakran kell törölni.*

Savanyított rögzítőfürdő. Lemezek rögzítésénél a savanyított fixálófürdőnek alkalmazása a közönséggel szemben különböző előnyökkel jár. A savanyítás sulfitlúg, borkő vagy citromsavval történhetik,

A gyakorlatban a következő előírások váltak be:

1 liter víz,
250 gr. alkénessavas nátron,
50 kcm. savanyú sulfitlúg,

vagy:

1 liter víz,
250 gr. alkénessavas nátron,
30 kcm. borkőoldat vagy 1:2 citromsav,
70 kcm. nátriumsulfitoldat.

A savanyított fixálófürdő a lemezben hagyott előhívómaradéktól nem színeződik oly gyorsan s így a lemezréteg megsárgulása kikerülhetőbbé válik. A réteg átlátszóbb és ellentállóképesebb lesz, mert a zselatin megkeményedik benne.

A forró évszakokban és főleg oly lemezeknél, melyeknek szélei a fodrosodásra hajlandóságot árulnak el, ajánlatos a *timsós* fixálófürdő, melyet a következő sorrendben kell összekevernünk:

1 liter timsóoldat 1:8,
250 kcm. natriumbisulfitoldat 1:4,
1 liter fixálónatronoldat 1:4.

E fürdőben rögzített és túlhívott lemezek azonban *ammoniumpersulfattal* le nem gyöngíthetők.

Alapos rögzítés főleg akkor szükséges, ha a lemez sublimáttal (higanyoldattal) erősítendő.

A brómezüstpapiroknál a savanyú rögzítőfürdő alkalmazását nem ajánljuk, mert ez hosszabb behatás esetén tetemes legyengítést eredményez.

Brómezüstmásolatok a rögzítés előtt néhány percig derítőfürdőbe áztatandók. Ezt egyszerűen akképal állítjuk elő, hogy egy liter vízbe 10 kcm. jégecetet öntünk.

Hogy a natront a rétegből *alaposan* eltávolítsuk és ne kelljen e végből órákig mosnunk, használjuk a *Bayer*-féle vagy *E. Merck*-féle rögzítősórombolót (*Fixirsalzzerstörer*).

Milyen színű legyen a sötétkamara fala?

A sötétkamra falainak színe befolyással van az ottan végzett munkálkodásra. Ez nagyban megkönnyíttetik, ha a helyiségben általános világosság dereng, melyben az egyes tárgyak és eszközök könnyű szerrel fölismerhetők és megtalálhatók. Némelyek a fekete falakat vélik szükségesnek; de az ilyen sötétkamarában csakis a vörös lámpa közvetlen közelében lévő tárgyakat láthatni meg, a csakis kis távolságban lévők után is már tapogatózni kell. Az eredmény: bosszúság és edénytörés. — Aztán a vörös szín kínálkozik alkalmasnak; csak hogy ez sem enged a kamrában nagyobb körültekintést. — Legkellemesebben dolgozhatni az ockersárgával mázolt falakkal bíró sötétkamarában. E falak visszfénye kellő áttekintést enged az egész helyiségben — és mégis inaktinikus; csak a vörös lámpaüveg legyen megfelelő. Az ily kamrában kellő; általános világosság van, mely a lámpától távolabb eső tárgyakat is láthatóvá s felismerhetővé teszi.

A sárga fátyol eltávolítása. A «Photo-Gazette» emlékeztet ismét arra, hogy a sárga fátyol a lemezekről egyesített aranyszínezővel (tónfixáló fürdővel) kitűnően eltávolítható. E célra különösen a tónfixálófürdőnek következő összetételét ajánlja:

1500 gr. víz,
350 « fixálónatron,
40 « rhodanammonium,
10 « porrá tört timsó,
50 kcm. $\frac{1}{2}\%$ chloraranyoldat.

Eder tanár e fürdőt különösen oly lemezek sárgaszíneződésének (fátyolának) eltávolítására ajánlja, melyeket hidrocinninnal stb. hívtunk elő.

Könyvekről.

Rovatvezető: *G. R.* dr.

Vogel, Dr. E. Taschenbuch der praktischen Photographie. Ein Leitfadens für Anfänger u. Fortgeschrittene. Bearbeitet von Paul Hanneke. XIII. u. XIV. Auflage. — G. Schmidt kiadása. Berlin 1905.

Ez immár 42.000 példányban közkézen forgó könyv, újabb kiadásában, némileg átdolgozást és bővítést mutat. Így főleg a készülékek leírása — tekintettel az idevágó technika legújabb haladásaira — egynémely részeiben és képeiben is kiegészítődött. Hogy a könyv zsebkönyv maradjon, a szövegnek e helyütt való gyarapodását *Hanneke* azonképen egyensúlyozta, hogy a kevésbé használatos eljárásokat, mint p. o. a katatypia és ozotypia, kihagyta. Habár ezen részeit a múlt kiadásnak, könnyen érthető magyarázatok folytán, sajnálattal nélkülözzük, ismételtén ajánljuk e kézikönyvet kezdőnek és haladottnak egyaránt.

Blech E. Standentwicklung als Universalmethode für alle Zwecke. 2. durchgesehene Auflage. Gustav Schmidt kiadása. Berlin 1905

A huzamos előhívás (Standentwicklung) alatt *Meydenbauer* titkos tanácsos által használatba ajánlott azon módszert értjük, mely azonmód fejleszt, hogy a lemezt hosszabb ideig erősen hígított előhívóba állítja. A módszer az előhívó hígítottságához képest, több vagy kevesebb időt igényel, esetleg órákat is, melyek tartalma alatt a lemezek minden további nélkül magukra hagyhatók s ez képezi nagy előnyét, hozzájárul még az is, hogy általa bármely túl vagy elégtelen expositió kiegyenlítődik s így mindig — bárminő is a megvilágítás ideje — egyenlően jó negatívket szolgáltat.

E könyvecske részletes előírásokat ad a huzamos előhívás célszerű eszközlésére. A szerző rendkívül érthető módon tárgyalja e módszer előnyeit és alkalmazását s számos kipróbált recipét közöl a huzamos előhívók készítésére. Azoknak, kik a huzamos előhívással megpróbálkozni, majd arra áttérni óhajtanak, *Blech* könyvecskeje nagyon ajánlható.

Hazai krónika.

A budapesti Photo-Club őszi nemzetközi kiállítása. Felette nagyszabásúnak, a külföldi művészi fényképkiallításokat is messze túlszárnyalónak ígérkezik a budapesti Photo-Club őszi nemzetközi tárlata. 750 képnél főbbet jelentettek be a külföldi kiállítók, a kik között 56 francia, 8 olasz, 3 sveiczi, 2 belga, 1 török, 16 német, 2 holland, 1 dán, 30 angol, 28 osztrák, néhány amerikai és számos magyar amatőr jelentette be részvételét.

A képek is megérkeznek már lassanként és az eddigi képek után ítélve, e kiállítás anyaga felette értékes, a legutóbbi internacionális kiállítás anyagánál jóval szebb és nagyobb lesz. A tárlaton számos olyan képpel is találkozunk majd az olvasó, mely a *Studio*-nak most megjelent *külön* kötetében is látható. E kötet — melyet lapunk más helyén ismertetünk, az «*Art in Photography*» (Művészet a fényképezésben) címet viseli. Felette érdekesek ígérkezik e képek művészi reprodukcióinak az eredetiekkel való összehasonlítása. Azoknak tehát, a kik az őszi tárlatot megnézni szándékoznak, figyelmébe ajánljuk e szép munkát. De azoknak is, a kiknek nem lesz módjában (pl. a távol vidéken lakóknak), hogy e tárlat elsőrangú művészi alkotásait eredetiben megtekinthessék, sok élvezetet és egyúttal sok tanulságot nyújt e könyv.

Néhány képnek meglehetősen közös a témája és mégis más-más módon mutatja be azt a német, francia, angol és amerikai.

Legfinomabb izlésük van a franciáknak, legraffináltabb az amerikaiaknak. Hangulatos képeket készítenek az angolok, ellenben erős, eleven és csakis meglévő témát dolgoznak fel a németek.

Pályázat amatőr-fényképezők részére. A *Magyar Hírlap* pályázatot hirdet amatőr-fényképezők számára. Kíváncsatnak aktuális, érdekes eseményekről készített fényképfelvételek. A felvételeknek nem kell kidolgozva lenniök, elég, ha az illető amatőr a kép negatívumát beküldi; de feltétlenül megkívánja, hogy valamely éppen aktuális vagy érdekes eseményről készüljön s minél gyorsabban beküldessék. A pályadíj 100 korona, a melyet a szerkesztőség minden hónap elsején ítél meg, az abban a hónapban érkezett és közölt legérdekesebb, legjobb fényképnek.

Azokat, kik képeiket közlés vagy bírálat végett lapunk szerkesztőségéhez beküldik, arra kérjük, hogy a legkifogástalanabb kivitelű, nem pedig elrontott, aranyfürdőben vagy előhívóban agyonnyomorgatott másolatokat juttassanak hozzánk, mert csakis kitűnő másolatokról készíthető jó klisé, már pedig a szép reprodukció valamennyink közös érdeke. Azonkívül még arra kérjük, hogy a kép hátára nevüket, pontos lakcímüket, valamint a kép címét feljegyezni sziveskedjenek.

Lapunknak komoly irányát az utóbbi időben a külföldön, főleg Németországban mindjobban ismerik fel azok, a kiknek hivatása, hogy az amatőrök kezébe egyre tökéletesebb eszközöket adjanak, melyek segítségével azok teknikailag is egyre tökéletesebb képeket állíthatnak elő. Ez örvendetes körülményről számot tesz az a sok küldemény — mint papirosok, lemezek, vegyszerek mintái, árjegyzékek, folyóiratok, önálló szakmunkák, egyes kisebb-nagyobb ismertetések és sok más egyéb produktuma a külföld fotoiparának és irodalmának — mely naponta szerkesztőségünkhez beérkezik. Minthogy pedig e szerek nagy része romlásnak van kitéve és szerkesztőségünknek tagjai a felhalmozódó anyagot legfeljebb csak kipróbálni, — de nem egyszeremind az egészet felhasználni — képesek, ezért elhatároztuk, hogy ezeknek nagyobb részét ezentúl előfizetőinknek rendelkezésére bocsátjuk akként, hogy minden egyes számban beszámolván a legújabban beérkezett ipari cikkekről, azokat betűrendben előfizetőinknek kívánságára a postaköltség előzetes beküldése esetén *teljesen ingyen* bocsátjuk rendelkezésére. Ily módon egyúttal azt is lehetővé akarjuk tenni, hogy előfizetőink a legkülönbözőbb gyártmányokkal könnyebben és a nélkül ismerkedjenek meg, hogy e kísérletük — nagyobb mennyiségben lévén kénytelenek vásárolni — tetemesebb pénzáldozataikba kerüljön. Alább közlővén a legújabban beérkezett dolgok lajstromát, megjegyezzük, hogy egy-egy előfizető egyelőre csak egy-egyféle cikkre reflektálhat. A küldeményt minta érték nélkül szállítjuk és a mennyiben valamelyik cikk időközben — a beérkezett ily tárgyú levelek időbeli sorrendjét tartván szem előtt — már elfogyott volna, más, esetleg hasonló célra szolgáló, de ugyanazon gyártmányú cikket küldünk. Az alábbi sorozatban csakis a «C» és «D» kezdőbetűs olvasóink és eddigi munkatársaink — cikkek és képek tekintetében — vehetnek részt. Ez iránti megkeresések lapunk árúmintá-osztályához (Budapest, VII., Király-utca 89.) intézendők. A kért és átvett szerek ismertetését kérjük.

E. Merck darmstadti gyár újabban ismét fényképezési vegyi készítményeiből a következő gyártmányokat küldte be kísérletezés és ismertetés céljából hozzánk. Vasoxalat-előhívó, ammoniumpersulfat-gyengítő, Farmer-féle gyengítő, uranerősítő, brómkálium, rhodan-aranyfürdő, ecetsavas nátron, borax-aranyosó, egyesített (tonfixáló) aranyfürdő, neutrális és savanyú rögzítő nátron-tablettákat, melyeknek nagysága zsemlyemorzsa és 10 filléres pénzdarab nagysága között váltakozik. Mindegyikük 2—3 lemez előhívására, rögzítésére, erősítésére, illetve ugyanennyi másolat színezésére elegendő. Minthogy e gyártmányok kiváló minőségűeknek bizonyultak és használatuk különösen *utazások alkalmával*, — de egyébként is — *megbecsülhetetlenül kényelmes, egyúttal pedig feltétlenül megbízhatóak, amatőr-bajtársainknak legmelegebben ajánlhatjuk.* Érdeklődő előfizetőinknek készséggel küldünk e kitűnő vegyi szerekből kísérletek és ismertetés céljából néhány mintát, ha ez iránt hozzánk fordulnak.

Az «*Actiengesellschaft für Anilinfabrikation*» berlini cég egy doboz 13×18 cm. és egy doboz 9×12 cm. «*Agfa*»

Chromo-lemezét küldte be kísérletezés és ismertetés céljából. A 13×18-as lemezekkel *Gara Rezső* dr. okl. vegyész, az orsz. vegytani intézet assistense, lapunknak helyettes-szerkesztője végez most kísérleteket, melyeknek eredményéről lapunk egyik következő számában számolunk be.

Uj objektív. Rodenstock: Imagonál F: 6. A modern fényképezési objektív szükséges kellékei a nagy fényerő, a kép tökéletes rajza és aránylag olcsó ár. Újabban olyan objektív került forgalomba, mely e kívánalmak kielégítését célozza. Ez az objektív, mely egészen új, a Rodenstock-féle szerkezettel bír. Szerkezetére nézve a nem szimetrikus két részből álló anasztigmatok közé sorozandó. Az objektív első lencséje egy kétszer domború, egy kétszer homorú és egy homorú-domború lencserészekből összeállított, hasonló tehát a szimetrikus kettős anasztigmatok — három részből álló — egyik feléhez. A hátsó lencse, egy darabból álló gyújtó-lencse; ennél fogva tehát az egész szerkezet négy lencserészből van összeállítva. Az Imagonál egyenletes fényerő elosztásánál és sík rajzánál fogva; továbbá sikerült anasztigmatikus és achromatikus korrekciójánál fogva, a legjobb modern univerzális objektívek egyike. Ára a 12 cm. gyújtávolságú számnak normális foglalatban 60 márka, a 18 cm. gyújtávolságú számnak pedig 78 márka, stb. Árjegyzéket és bővebb ismertetést — lapunkra való hivatkozás esetén — készséggel küld ingyen és bérmentve a gyár: *G. Rodenstock, München, Isarthalstr. 41.*

Kranz-féle lemezek a színes fényképezéshez. A színes fényképezés terén érdekes újonság a csak nemrég forgalomba került *Kranz-féle A.* sorozatú lemez. E szemcsézet nélküli zselatin szárazlemez, Dr. Hans Lehmann előírása és a közvetlen színes fényképezéshez, Lippmann-féle eljárás szerint készülnek. Miként egyedül a Lippmann-féle eljárás az, a melylyel közvetlen felvétellel lehet színes képeket előállítani. Ez eljárással azonban, — tökéletlen volta miatt, — csak bizonytalan eredménnyel lehetett dolgozni és a színeket sem lehetett a maguk teljes valódiságában visszaadni. Miután újabb tudományos kísérletezések után sikerült a fentemlített fogyatékoságokat részben megszüntetni, a *Kranseder & Cie.* müncheni cég célul tűzte ki, hogy a színes fényképezésnek ez érdekes legegyszerűbb és legrövidebb módját minél szélesebb körben ismertté és kedvelté tegye. E célból olyan lemezt hozott forgalomba, a mely szűrővel összekötetésben teljes biztonsággal és könnyűséggel visszaadja azt, a mit a Lippmann-féle eljárás útján egyáltalán létrehozni lehet. Vagyis ez eljárás szerint gyümölcsöket, virágcsokrokat, csendéletet, vázakat és tájképeket teljes könnyűséggel lehet természetes színükben lefényképezni; sőt némi kis gyakorlat után még *arckép* is készíthető természetes színekben. A fényképezésnek e módja kezünkbe adja az eszközt arra, hogy a felkelő nap arany tányérját, a csillogó gleccser zöldeskék színét, az örökös hóval borított havasok vakító hófehérségét s az azurkék tó csillámlását képünkön a maguk természetességében örökíthessük meg. Magához pedig a spektrum-színek fényképezéséhez is igen alkalmas a Kranz-féle «A» lemez s az érdeklődőknek a *K. Krziwanek Wien, VII/2, Breitegasse 8* cég szívesen küld ezen gyártmányokról részletes leírást és árjegyzéket, miután a müncheni gyárnak e bécsi cég a főképviselője.

Amatőrök figyelmébe! A Váci-körút és környékén lakó amatőröknek figyelmét felhívjuk *Bienenstock József és Fia* optikai és fényképezési szaküzletre (VI. ker., Váci-körút 47., Podmaniczky-utca sarkán), a hol a fényképezéshez szükséges cikkeiket legjobban beszerezhetik. Egyetlen vásárlási kísérlet elegendő arra, hogy erről mindenki meggyőződjék.

IRODALOM.

Besseney I. Fényképek előállítása	1.20
Meczner S. A műkedvelő fényképezés kézikönyve. Különös tekintettel kezdőkre. 28 képpel és 4 képmelléklettel	3.20
Moller M. A fotografálás elemei	4.—
Sajóhelyi B. Fotografálás	—60
Schmidt F. A gyakorlati fotográfia kézikönyve. Kötve	6.—
Allilm M. Die Grundlinien der Amateur-Photographie. Ein kleines Handbuch für Anfänger und Geübte	3.—
— Die Photographie	1.80
Anschütz O. Die Photographie im Hause. Lehrbuch für Amateure. I. Das Porträt.	3.60
Bühler C. Kleines Lehrbuch der Photographie. Zur Selbstbelehrung	1.20
Burton W. K. ABC der modernen Photographie	1.80
Dawid L. Ratgeber für Anfänger im Photographiren	1.80
— Die Moment-Photographie	9.60
Emmerich G. H. Werkstatt des Photographen. Ein Handbuch für Photographen und Reproduktionstechniker, mit 12 Tafeln u. 255 Abbildungen im Text (1904.) kötete	9.60
Eder J. M. Ausführliches Handbuch der Photographie. I. Thl. 1 Hälfte. (A II—IV. kötet is megjelent.)	14.40
Gut Licht. Jahrbuch und Almanach für Liebhaberphotographen. Redig. v. Schnauss. XI. Band. 1905. Füzve 1.80, kötve	2.16
Günzel G. Die Amateurphotographie	1.20
Hanneke P. Die Herstellung von Diapositionen zu Projektionszwecken	3.—
Hauberisser G. Wie erlangt man brillante Negative und schöne Abdrücke. 13. Aufl.	1.50
Halm E. Photographie bei künstlichem Licht	3.—
Jahrbuch für Photographie und Reproductions, technisch f. 1904. Herausg. J. M. Eder	9.60
L'Année photographique 1904	3.60
Annuaire Général et International de la Photographie 1904. Kötve	6.—
The American Annual of Photography 1904	6.—
König E. Die Farben-Photographie	3.—
Lettner G. Skioptikon, Einführung in die Projektionskunst. 3-te. Auflage	1.80
Loescher. Leitfaden der Landschafts-Photographie	4.32
Miethe A. Lehrbuch der praktischen Photographie. 2. kiadás.	12.—
Schnauss H. Die Blitzlicht-Photographie. 3. kiadás	4.20
— Photographischer Zeitvertreib. 7. kiadás	4.80
Schnauss J. Leitfaden der Photographie	3.—
Spörl H. Praktische Rezeptsammlung für Fach- und Amateurphotographen	3.60
Vogel E. Taschenbuch der praktischen Photographie. 11. kiadás.	3.—
Vogel H. W. Handbuch der Photographie. 4 kötet	54.—
— Photographie	3.—
Wagner A. Műkedvelő fotografálás	—20
Trutat. Le Cliché photographique	4.20
— Les Procédés pigmentaires	1.50
Rouyer. La Gomme Bricksamatör	2.40

Folyóiratok.

«Az Amatőr»	1/4 évre	3.50
Amateur-Photograph. Monatsblatt	1/4 évre	1.50
Mitteilungen, photographische. 24 füzet évenként, 1/4 évre	3.60	
Photographen-Zeitung, allgemeine v. Miethe, 52 szám évenként	1/4 évre	3.—
Ratgeber für Amateurphotographen. 24 szám évenként, 1/4 évre	—	96
Wochenblatt, photographische von Gaedicke. 52 szám évenként	1/4 évre	3.—
Bulletin de la Société française de photographie, 24 szám évenként	21.84	
Amateur Photographer. 52 szám évenként, egész évre	15.24	
British Journal of Photography. 52 szám évenként egész évre	14.40	
Photography. 52 szám évenként	egész évre	9.60
Gut Licht. 1905.	1.80	

E művek és folyóiratok állandóan raktáron vannak, vagy megrendelhetők

TOLDI LAJOS könyvkereskedésében
Budapest, II. ker., Fő-utca 2. sz.

Szerkesztői üzenetek.

E rovatban a szerkesztőség készséggel ad szakszerű felvilágosítást minden hozzá intézett, a fényképezésre vonatkozó kérdésben.

A. B. joghallgató **Huszt.** Küldeményét kiadóhivatalunk is mi is kézhez vettük. Munkánk ténylég felette sok és bizony, míg mások pihennek, szórakoznak, kedvükre készíthetnek szebbnél-szebb felvételeket a természet ölében, mi a négy fal közé szorulva, amatőrbarátaink kedvéért és érdekében minderről lemondunk. Ellenértékképpen nem kérünk egyebet, mint egy kis támogatást munkánkban, hogy a «kezdet» nehézségein mihamarabb túleshessünk, egy kis elismerést, mely nehéz küzdelmünkben új erőt, kitartást adjon és ne engedjen elcsüggedni bennünket az amatőrök nagy tömegének indolenciája felett. Elismerése tehát annál jobban esett nekünk, mert sorai elárulják, hogy Ön a távolból is belelát a mi műhelyünk falai közé. Látja azt a nehéz — *de reméljük, hogy nem meddő* — munkát, melyet a magyar művészi fényképezés felvirágoztatása érdekében már közel egy éve kifejtünk. Részvételért fogadja ez úton is hálás köszönetünket. Kilátásba helyezett látogatásának már előre is örülünk. 2. Hogy a fürdés utáni idyll nagytársa nem sikerülne? Ha egyik elrontott nagytársa beküldene hozzánk, készségesen világosítanók fel annak okáról is. A «Gellért-hegyi kép lemezéről pedig a perszulfáttal való gyengítés alatt a zselatin egy helyen fillérvnyi nagyságban leolvadt», — írja Ön nekünk. A gyengítés nem lehet ennek oka, hanem úgy látszik, nagyon meleg volt a folyadék és hozzáért kezével. Akármint is történt, a baj megvan. Amde nem irreparabilis. Fedje be e részt szép egyenletesen mattlakkal. (Ezen fog a festék, míg az üvegen szétfolyik.) Azután fedje világos karminnal. Készítsen róla diapozitívet, ezen a fehér foltot fedje ki az úttest többi részének megfelelően és készítsen új (dia-) negatívot. Egy kis retus ezen és esetleg kevés pozitív retus a másolaton s a kép meg van mentve, ismét jó, esetleg az eredeti negatívnál jobb van birtokában. Exponáljon túl a diapozitív lemez másolásánál és ne hívja — túlságos fődöttségig — túl a dianegatívot. 3. Újabb képei haladást jelentenek, ne hagyjuk hát a régieket? Vásári részlete túlsokot ölel fel, s ezért nem nyújt nyugvópontot a szemnek. Libapásztor II. Jó dolog, helyesen beállított, de kevés a libákban a részlet, elsárgult a másolat. «Részlet a lóvásárról» c. képe határozottan jobb, és megfelelő napos felhők belemásolásával festői jelenetet lehetne belőle készíteni. Az egész képből a kút melletti részt kivágnók és megnagyítanók az Ön helyén.

p. P-y J. S.-A.-Ujhely. 1. Beküldött képei közül a legjobbak a kis leánykáról készült tanulmányfej és a kis Robinzon. A tanulmányfejnél nagy hiba, hogy a test is, az arc is egy síkban ábrázolt, a mi lapossá teszi azt. Úgy a testet, mint az arcot egy kevésbé ferdébb síkban ábrázolva, a hatás teljesebb lenne. De e hiba dacára is kiadható. A kis Robinzon c. képén a nap-sütéses részletek felette kemények, árnyalatok, részletek híján. Így a kis modell egyik lába nélkülözi a formát, húst és egyetlen hosszúkas fehér foltot képez. A lemeznék ammoniumperszulfáttal való legyengítése segítene a bajon. Többi képei bizony sokkal gyengébbek, művészi vonásokat teljesen nélkülözök, de technikailag is fogyaszthatóak. A másolatok foltosak, rossz aranyfűrdő, elég telen áztatás következtében máris elsárgultak. 2. Előfizetése nem érkezett kiadóhivatalunkhoz. 3. Képeit bármikor szívesen bíráljuk meg s ha valóban művésziek, készségesen ki is adjuk!

G-y J-n bankhivatalnok **Kolozsvár.** 1. A képek méreteit mi határozzuk meg mindenkor. A címeknek pedig — ha megfelelőbbet, kifejezőbbet találunk — megváltoztatását már a kép hatása érdekében is szükségesnek véljük. Mert a kép címének és a kép által kifejezett gondolatnak egymást mindenkor fedniök kell. Lám-lám, kritikánkat Ön is mindig igazságosnak mondja s ezért azon lesz, hogy végre mégis olyat alkosson, amit a mi fel-fogásunk szerint is művészinak ítélünk majd. Legyen és immár van szerencsénk. «Juliska» c. képe már ily termék. De a címet most is meg fogjuk változtatni. Mert lehet, — s ezt nem indiskrecióból említjük — hogy e szó Önnek egy egész világ, mely mindennél többet fejez ki, amde e kép nem Önnek, hanem a többieknek szól már akkor, mikor nyomdafestéket lát «Snuka» c. képe nem fejez ki semmit, beállítás a képet keresztül metsző fél paddal gyenge. Őszinte kritikánk a kilátásba helyezett hatást remélhetőleg el nem téveszti és ambícióját további művészi termelésre buzdítandja. 3. Elismerését hálással köszönjük. Levele többi részét is élvezettel olvastuk.

A. A. földbirtokos **Vetés.** Úgy az Ön, mint Sz. B. úr képei bizony alig-alig ütnek meg — egynek kivételével — a lapunk által megkívánt mértéket. Legnagyobb és pedig közös hibájuk, hogy a tárgyválasztásuk helytelen, vagy ha jó is a téma, lehetetlené teszi egyrészt a rossz felfogás, beállítás, póz, másrészt

pedig a rettenetesen kezdetleges technika. A másolatok szinte-telek, fakók, elsárgultak és foltosak. De magukon viselik a lemezek rossz előhívásának bélyegét is. Tehát első sorban a technikai készülségnek, jó lemezelőhívásnak és másolás, színezés stb.-nek alapos elsajátítását ajánljuk figyelmükbe. Mert ez az az abécé, melynek alapos tudása nélkül művészi képeket sohasem fognak készíthetni. Mégis — talán véletlen? — jól sikerült felvétel a «Teresi» című, a mely technikailag is helyesen készült. Amde több helyütt a szem táján is el lévén karcolva, kérünk újabb, kifogástalan másolatot, mely esetben e felvétele kiadható lesz. Reméljük, hogy őszinte — de mindenkivel szemben és mindenkor jóakaró — bírálatunkat ilyképpen is fogja fel. 2. Klapp-Kodakja helyett ajánljuk a *Rietzschel*-féle *Clack* kamarát. Forduljon tehát lapunkra hivatkozva bizalommal a gyárhoz: *H. Hch. Rietzschel, München, F. Schillerstrasse 28.*, mely szívesen küld árjegyzéket és ismertetést is.

G-y Gy. h.-százados **N.-Kikinda.** «Fecsegő órácska» c. képe nem oly művészi, mint az eddig kiadottak. A témát helyesebben oldaná meg egy interiór miliójében, vagy pongyolább toalettel mellett a kert intimebb keretében. Így egy kevésbé feszes, pözoltnak látszik a dolog, ámbár a hölgyek arckifejezése és mozdulataik tényleg élénk diskurzusba való merülést mutatnak. A kép technikailag kifogástalan, bár a jobb mező vakító fehér falával az ajtó sötétsége túlerős ellentétet tüntet fel. További munkásságát élénk érdeklődéssel kísérjük és kérjük, hogy annak termékeiből a javát hozzánk juttatni szíveskedjék. Szíves támogatását köszönjük.

S. Gy. takarékpénztári főnök **Budapest.** Szerkesztőnk kritikai képességeinek hízegő elismeréséért fogadja köszönetünket. A beküldött két kép (úgy az eredeti, mint a róla készített nagytársa) egyáltalán nem művészi téma, képet tehát sem pigment, sem gumminyomás technika mellett *nem fog adni*. Ezért legnagyobb sajnálatunkra lapunkban ki nem adhatjuk, ami által a klisének kilátásba helyezett megvétele önmagától elesik. Az első feltétel, melyet a beküldött képek kiadásánál megkövetelünk az, hogy a kép — művészi legyen.

F-y J-f. **Nádudvar.** Választásunkban időközben változás állott be. De azért «Vásári jelenet» c. képét is a közlendők közé soroltuk. Szíves támogatásáért fogadja hálás köszönetünket.

H. A. író **Tisza-Csege.** A «*Sonne*» szerkesztője, *M. Kiesling* százados most tengeri úton van. A fordítás tárgyában hozzá intézett kérdésünk tehát egyideig felelet nélkül marad. Az illető számot annak idején azonnal megküldjük. 2. Bejelentett cikkét örömmel várjuk. Fogadja előre is hálás köszönetünket érte. Olvasóink nevében is. 3. Szívélyes üdvözlését ez úton is viszonzozzuk.

H. C. G. igazgató **Budapest.** Érdeklődéssel szemléltük azokat a képeket, melyeket nagyobb külföldi utazásáról hozott magával. Egytől-egyig érdekes és «emlék» szempontjából egyúttal értékes dolgok. Amde nekünk más céljaink vannak. És ezeknek szívesen megfelelőbbeknek tartjuk az Ön pestbudakörnyéki igénytelen témájú, de felette hangulatos képeit. A beküldötteket azonban mindenesetre köszönjük. Avagy szüksége van rájuk?

K-y I-n dr. **Budapest.** Azt, hogy lapunk előfizetését beszüntetvén, ezt levelében nekünk bejelenteni méltóztatik, szívesen ugyan nem, de megbocsájtjuk. Meg is tudjuk az Ön s ehhez hasonló eseteket érteni. Nem felel meg várakozásának, ízlésének stb. Ez teljesen egyéni dolog és nem is tartozna másokra is. Amde nem fogadhatjuk el helyesnek azokat az okokat, melyeket Ön indokolásképpen felhoz. Mert az, a mit ír, hogy: «... bár igen különösen szerkesztett a lapjuk, bocsássanak meg, de nem fizetheték elő, meg kell szorítanom az úgysis nagy számban járó lapokat és folyóiratokat, mert az összeg súlyos kezd lenni. A küldött lapokat mellékelve küldöm vissza...», semmiképpen sem helyeselhető és sajnos, hogy még az a kevés magyar ember is, a ki folyóiratokat járát, ha véletlenül reájön a «spórolási-szeszély» legott a lapoknál, könyveknél esetleg színháznál, de mindenesetre a tárlatoknál kezd meg vaskövetkezéssel a «takarékosági rendszer» behozatalát. Mert még ma a legtöbb magyarnak *legkönnyebb az irodalmi és művészeti élvezetekről való lemondás*. Hja, hiába, ez már így van és még soká lesz, míg másképp lesz.

F. H. Zenta. Szíves támogatását köszönjük. A képeket — nagy értéket képviselvének azok — kívánatára készséggel és azonnal visszaküldjük. Ha azonban a már kiadottat szerkesztőségünk gyűjteményének szaporítására ajándékozná, nagyon megisztelve éreznők magunkat.

Szerkesztő: **Kohlman Artúr dr.**
Helyettes szerkesztő: **Gara Rezső dr.**
Kiadja: **A szerkesztőség.**
Szerkesztőség: **Budapest, VII., Király-u. 89.**
Kiadóhivatal: **Budapest, V., Honvéd-u. 10.**

Fényképezési készülékek és eszközök gyára.

R. LECHNER (WILH. MÜLLER)

csász. és kir. udvari szállító. ♣ WIEN, GRABEN 31.

LECHNER-féle új zsebkamara kívülről szabályozható, pillanat- és időfelvételre berendezett függőzárúval, Goerz-Dagor III. vagy Celor I. b., Steinheil-Orthostigmat B, Voigtländer-Collinear III. és Zeiss-Tessar II. b. objektívvel készül. Az árban befoglaltatik 3 könnyszerűen felnyitható kettős lemeztartó (kívánatra helyettük 1 váltókazetta 12 üveglemezre vagy 1 tekercs filmkazetta) és finom bőrtáska.

6×9 cm. lemeznagyságra	...	K 280.—
9×12 „	„	„ 330.—
13×18 „	„	„ 480.—
9×18 „	„ (stereoskop-panoráma) „	550.—

„PREMOFILM-PACK” kazetta:

9×12 cm. K 15.—	13×18 cm. K 25.—
-----------------	------------------

LECHNER-féle új kézi kamara Goerz-Celor I. c. vagy Steinheil-Unofocal II. objektívvel, 3 kettős lemeztartóval és táskával.

A. minta meghatározott rés-szélességű függőzárúval (kb. $\frac{1}{130}$ másodpercig) ... K 200.—

B. minta Anschütz szerint beállítható függőzárúval (egész $\frac{1}{1000}$ másodpercig) ... K 220.—

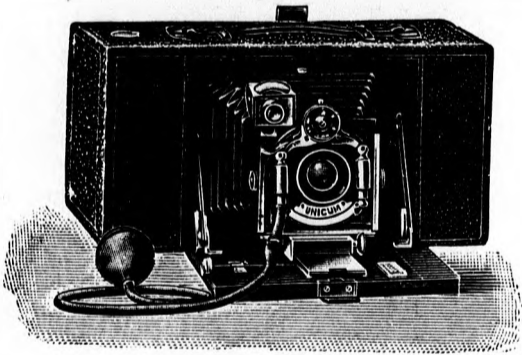
A WERNER-féle készülék 13×18, 18×24, 21×26, 24×30 és 30×40 cm. lemeznagyságokra készül és egyike a legcélszerűbb állványos kamaráknak.

LECHNER-féle új magnalium-botállvány három-élű csövekből, panoráma-berendezéssel ... K 50.—

Különlegességek pigment- és gumminyomáshoz.

Nagy raktárt tartunk idegen gyártmányu készülékekből és eszközökből is.

==== Kívánatra árjegyzékünket ingyen és bérmentve küldjük. ====

Rietzschel „Clack“-ja

fényerős Rietzschel anasztigmattal F/8.

A legjobb, legtöbbet nyújtani képes univerzális kamara film és lemezre.

Minden egyes filmfelvétel beállítható.

Rietzschel „Linear“-ja

a legfényerősebb kittezett univerzális anasztigmat.

Német bir. szab. 118,466.

* A legmagasabb fényerő F:4.5. *

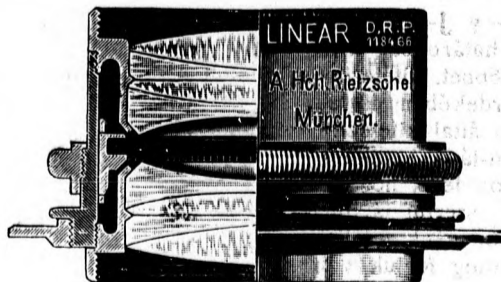
==== Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. ====

Beszerezhető minden nagyobb szaküzletben vagy

H. Hch. Rietzschel, Optische Fabrik, G. m. b. H.

München L., Schillerstrasse 28.

Nagybani képviselője Ausztria-Magyarország számára: Georg Jahn, Wien IX/4., Lustkandlgasse 12.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Új! Reform-színszűrő. Új!

Törvényileg védve.

Tájképek, valamint színes tárgyak fénykép útján való helyes visszaadásához a forgalomban levő színérzékeny lemezek használatánál a legtöbb esetben **nélkülözhetetlen** a színszűrő. A mi «Reform»-színszűrőinket, melyek mindennemű lemezeknél alkalmazhatók, — saját laboratóriumunkban a leg gondosabban állítjuk elő és spektroskopikusan vizsgáljuk meg. «Reform»-színszűrőinket három különféle sűrűségben szállítjuk, a melyek közül

az I. sz. ibolyakéket nyel el,
a II. sz. ibolyát és sötétkéket,
a III. sz. ibolyát és sötétkéket egészen,
világoskéket részben nyel el.

A megvilágítási idő az I. sz. szűrőnél körülb. kétszer, a II. sz.-nál háromszor és a III. sz.-nál négyszer oly hosszú, mint a színszűrő nélküli, ennél fogva színszűrőinkkel kényelmesen lehet pillanatfelvételeket is eszközölni.

Árak:

Nagyság ...	4×4	5×5	6×6	8×8	9×12 cm.
1 sorozat...	10	11	12	15	21 Mk.
1 db vál. szerint	4	4.50	5	6	8 «

Kívánatra különleges foglalatban is szállítjuk, hogy az objektívre feltehető legyen. Ezeket felette olcsón számítjuk és ajánlatos az illető objektívnek vagy gépnek beküldése. A szerelést a legrövidebb idő alatt jutányosan eszközöljük.

Ludwig DAVID százados írja nekünk: Reform-színszűrőjükről «Ratgeber» c. művem új kiadásában írni fogok, mert az határozott haladást jelent

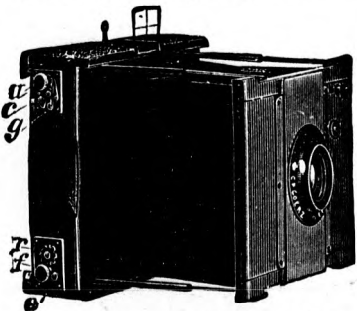
Hoh & Hahne, Leipzig

Fabrik und Handlung fotogr. Apparate und Bedarfsartikel.

WANAUS JÓZSEF

fényképező készülékek és saját készítményű
szükségleti cikkek raktára

BUDAPEST, IV., DEÁK FERENCZ-U. 19.

Dús raktár: Szalon, utazó-Kodak és egyéb kézi kamarákban.

Lloyd kamarák.

A leghíresebb gyártmányú objektívek. ★ Celloidin, aristo, bromézüst-

papírok. ★ Kiváló jó minőségű lemezek. ★ Mindig friss vegyszerek állandóan raktáron.

Mindennemű fényképezési munkákat elvállalok. Sötétkamarám a t. amatőr fényképező uraknak és hölgyeknek rendelkezésére áll.

TELEFON 867.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Első magyar fényképezési műasztalos

SIMON MIHÁLY

Budapest, VII., Kazinczy-utca 31.

1905. évi augusztus 1-től

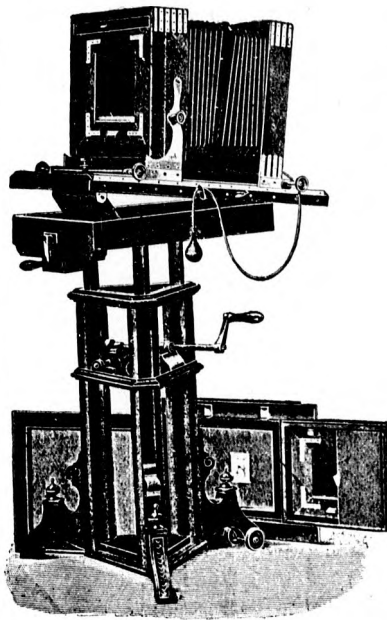
VII., Rózsa-utca 15. sz. (Wesselényi-utca sarkán.)

Készít:

Utazó, műterem-
és reprodukció-
kamarákat.

Készülékeket cinko-
grafiai intézeteknek és
a háromszínyomás
céljaira.

Minden e szakba vágó
munkát és javításokat
precíz kivitelben, gyorsan
és szolid árák mellett
végez.

MODERN KÖNYVTÁR

könyvkölcsönző vállalat

Budapest, Király-utca 70. szám.

Telefon 82-24.

A ki a modern irodalommal lépést kíván tartani,
a ki tiszta, új könyveket szeret olvasni, az
kérjen ismertetést a

MODERN KÖNYVTÁR-tól!

A «Modern Könyvtár» előfizetői minden magyar, francia, német és angol könyvet megjelenése után, kölcsönképen rögtön megkaphatnak.

A «Modern Könyvtár» előfizetőinek Budapestben házhoz szállítja, vidékre pedig postán küldi a könyveket.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

C. Merck

A Merck-féle fényképezési célra szolgáló készítmények kitűnő eredményt adnak felülmúlhatatlan tisztaságuknál fogva.

Sublimált, könnyű alak. **Brenzkatechin.** Kristályozott nehéz alak. **Pyrogallol.**

Hydrochinon hófehér.
Collodium. Formaldehyd.

A Merck-féle fényk. készítmények
kis pilulák és töltények alakjában felette kényelmesek mindennemű fényképezési fürdők és oldatok előállítására.

Cyankalium. Fixálónatron.
Vegy. szerek

a fényképmásolási és reprodukálási eljárásokhoz.

Arany-, ezüst- és platinsók, bromkalium, bromammonium, jodkalium, cerisulfat stb.

Kerjünk a fényképezési szaküzletekben, valamint a drogáraknál Merck-féle fényképezési készítményeket eredeti csomagolásban!

Darmstadt

Amatőr-fénykép ezők

figyelmébe!

Fokozható művészi hatás tekintetéből korszakos jelentőségűek a

Máyering Károly által föltalált ophtalochromat-folyadéklencsék

A 14 államban szab., nagyjelentőségű magyar találmány fényerősségben fölülmúlja az eddig használt, tömör üveglencsüket. Rendkívül olcsó objektívjeink használhatóságáért és tartósságáért teljes felelősséget vállalunk. — Képes magyarító árjegyzéket bérmentve küld:

Máyering és Társai

optikai folyadéklencse- és műszergyára

Budapest, VII. ker., Kerepesi-út 30. sz.

HOLLÓS J.

BUDAPEST, V. KER., DOROTTYA-UTCA 10. SZ.

Finom úri fehérnemű.

□ □ □

Utazásra, vadászatra, sporthoz különleges ujdonságok.

□ □ □

Ernyők, botok, takarók, plaidek, alsó ruházatok. Angol és francia keztyűk.

□ □ □

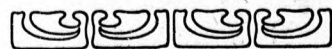
A cégnek nincsen fióküzlete.

Chemiserie, bonneterie, articles de voyage, sous vêtements, flanelles, gants renommés.

Prix modérés.

Fondée en 1867.

Shirtmaker, Hosiery, Travelling and sporting goods, linen collars.

First-rate goods, moderate prices.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

de fotozin

!Szenzációs ujdonság!

„ÓRIÁS“ beszélő-gép.

Minden hangkarkészülékre reáerősíthető a három tölcésér.

Fontos kávéházak, vendéglők, fürdőházak, szórakozó-helyek részére!
Hatalmas hangfejlesztés.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Ára 160.— M. — A váz nagysága 40×40×25 cm.

EUGEN FLEMMING DRESDEN, A. 28.
Landhausstrasse 18.

Ne mulassza el!!!

megrendelni e felette finom klappkamarát, mely pillanat és időfelvételre alkalmas, kitérő objectívvel bír és 3 kazetta, táská stb van hozzá, az ára pedig (előzetes be-küldés vagy utánvétellel) jótállás mellett vám- és portamentesen **csak 30.— korona.**

PHOTOTECHNISCHE INDUSTRIE
G. Seltmann, Dresden
— Grunauerstr. 329. —
Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Fabrik photographischer Apparate auf Actien

vorm.: R. Hüttig & Sohn
DRESDEN

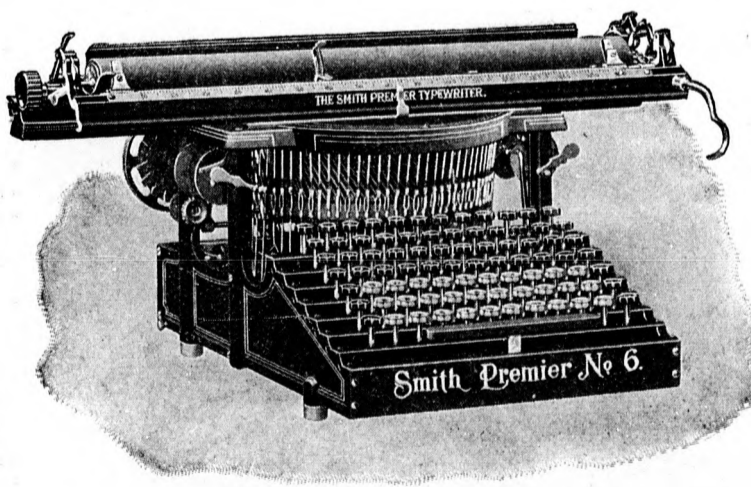
Fiókiizlet:
WIEN, IX/I., Berggasse 4.
Legnagyobb fényképezési készülékgyár.

A mi „GNOM“ kamaráink. **=====**
A mi „MERCUR“ és „MONOPOL“ kézi-gépünk. **=====**
A mi „JUWEL“ klappkamaránk. **=====**
A mi redőnyzárú „REKORD“ klappkamaránk. **=====**
A mi „LLOYD“ filmkamaránk minden fényképezési szaküzletben vásárolható. **=====**

Kimerítő ismertetést, valamint árjegyzéket kívánatra ingyen s bérmentve küldünk.

A SMITH PREMIER

a világ legjobb írógépe. **=====** Kérjen árjegyzéket.

„Grand Prix“
1900

A párisi világiállításon a legmagasabb díjjal ki-tüntetve.

A megtartósabb és legmodernebb író-gép. **=====**
Kezelése nagyon egyszerű. **=====**

Írógépünket bárhol az országban díjmentesen és vétel-kényszer nélkül bemutatjuk. **=====**

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Legrégibb és legnagyobb üzlet e szakmában. Alapítva 1878.

PEJTSIK KÁROLY

Műterme kizárólag amatőr-
célokra:

IV., Kossuth Lajos-u. 1.

fényképezési cikkek szaküzlete

□ □ BUDAPEST □ □

IV., Városház-u. 1. sz.

(IV., Kossuth Lajos-u. 4. sz.
épület, Standard-palota.)

Ajánlja: minden a fényképezési szak-
mába vágó készülékeit és cikkeit
jutányos árban.

Felvilágosítás és képes nagy árjegyzék
kivánatra a legnagyobb készséggel.

RIGLER JÓZSEF EDE ❁ ❁ ❁ ❁

❁ ❁ ❁ ❁ ❁ PAPIRNEMÜGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VI. ker., Rózsa-utca 55. szám.

Első magyar fényképezési kartonok,
borítékok és passepartout-k gyára □

saját litografiai és préselő-intézettel, kő- és könyvnyomdával,
összekötve saját teljes felszerelésű fényképezési kézműipari szak-
üzlettel úgy szakfényképezők, mint amatőrök részére.

Új! „ADRIA“-lemezek Új!
Új! „GEM“-lemezek Új!

minden nagyságban állandóan és friss állapotban raktáron.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

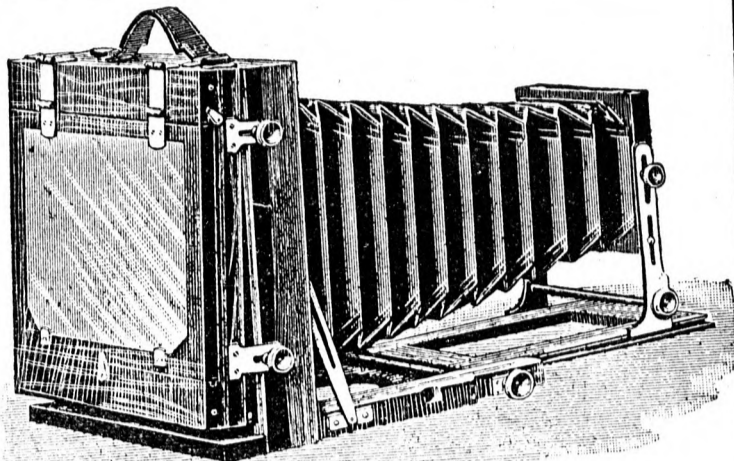
BELLER REZSŐ

FÉNYKÉPÉSZ

IV., EGYETEM-TÉR 5. (I. EM.)

Elvállal jutányosan mindennemű amatőr fényképezési munkát, fényképezési különlegességek készítését, u. m. gummi-, pigment- és platinnyomást. Negatív-papír és bromezüst nagyítást. Filmek kidolgozását. Gyors és pontos szállítás!

Amatőrök szakszerű kiképzése bármely fényképezési eljárásban.

GERLICH ÉS SVUGER

BUDAPEST,

VII. KER., KLAUZÁL-UTCZA 21.

Műasztalosok fényképezési gépekre.

Javítások a legjutányosabb áron eszközöltetnek.

ALAPITTATOTT 1892.

TELEFON 46—09.

OCASEK KÁROLY

passepirtout és fényképezési kartongyára

BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCZA 26.

Gyártatnak: PASSEPARTOUT-K minden képzelhető stylusban, TABLEAU-K 300 kivágásig.

Arany-, ezüst- és szallagnyomás.

Művészi lakberendezés-tervek.

BODOR ALADÁR

tervező iparművész.

BUDAPEST, VII. ker., Király-utca 93. sz.

ERLICH MIKLÓS

cs. és kir. udvari mázoló
Budapest, VII., Jósika-utca 13.

Elvállal úgy Budapesten, mint vidéken

mázoló-munkákat egyszerű, valamint művészi kivitelben jutányos árak mellett.

WESSELY LIPÓT

Fotokemigrafiai műintézete

Budapest, V., Dorottya-utca 11. sz.

Ajánlkozik a legjobb egy- és többszínű klisék készítésére a legrövidebb idő alatt.

Brust J. és Fia Budapest, IV., Váci-utca 12. sz.

Ha a legfinomabb angol, valamint honi ipar gyártotta szövetekből;
ha a legjobb angol szabás szerint;
ha a legkényesebb igényt is kielégítő izléssel óhajt ruházkodni;
ha előkelő, művészi díszmagyart óhajt készíttetni, — forduljon

Brust J. és Fia angol úri szabó céghez

Müsterme :

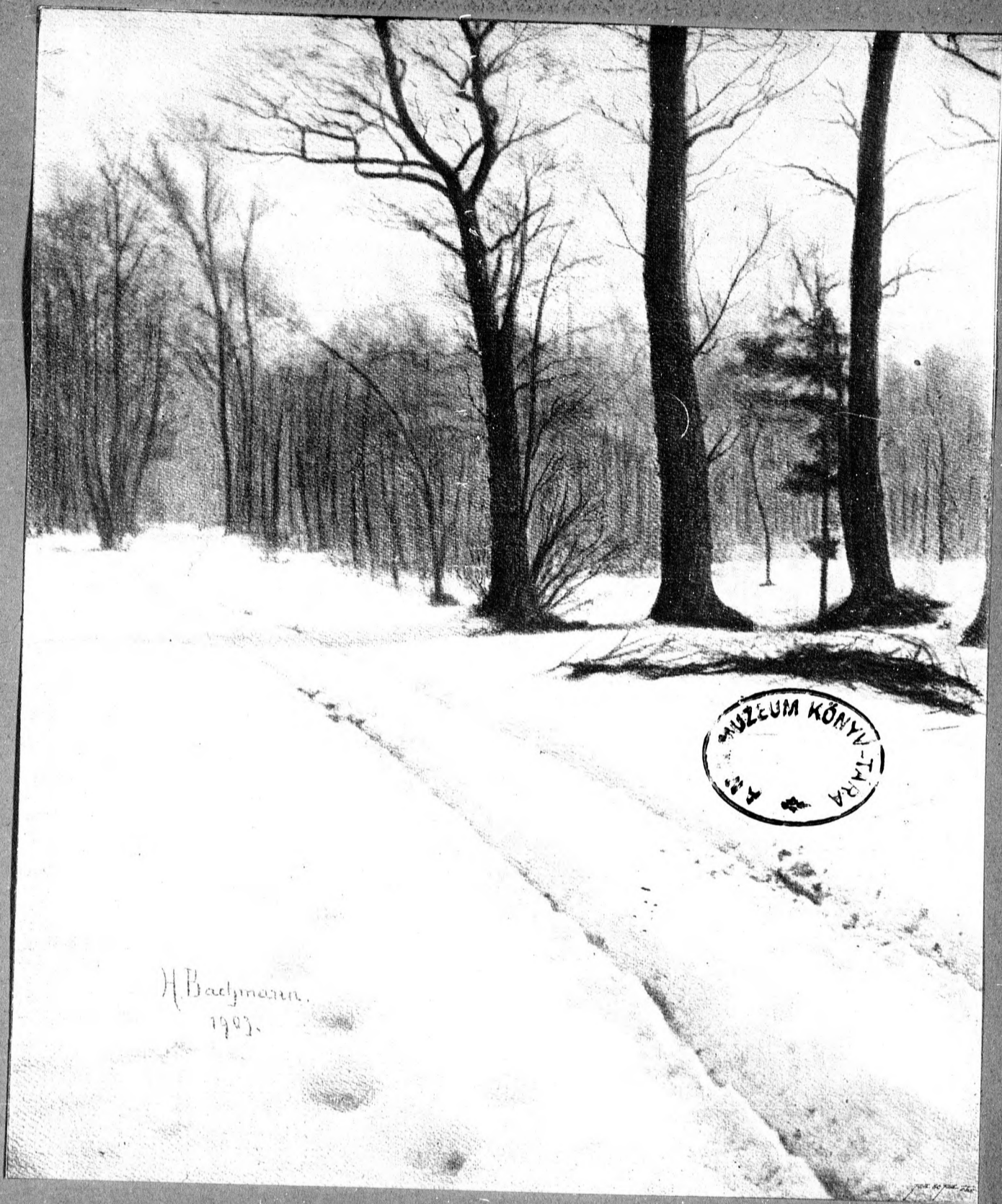
Budapest, IV., Váci-utca 12.

Telefon-szám 11-72.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

holozni

lapon levő

TÉLI TÁJ □ □ DR. H. BACHMANN, GRAZ

Gumminyomás két színben

□ A budapesti nemzetközi □
□ □ □ kiállításból. □ □ □

„AZ AMATŐR” műmelléklete

□ Minden jog fentartásával □